

ZBIÓR
ARTYKUŁÓW NAUKOWYCH

PEDAGOGIKA.
NAUKA W CZORAJ, DZIŚ, JUTRO.

Warszawa

28.02.2016

#1

СБОРНИК
НАУЧНЫХ СТАТЕЙ

ПЕДАГОГИКА.
НАУКА ВЧЕРА, СЕГОДНЯ, ЗАВТРА.

Варшава

28.02.2016

#1

U.D.C. 37+082

B.B.C. 94

Z 40

Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour»

Druk i oprawa: Sp. z o.o. «Diamond trading tour»

Adres wydawcy i redakcji: 00-728 Warszawa, ul. S. Kierbedzia, 4 lok.103

e-mail: info@conferenc.pl

Zbiór artykułów naukowych.

Z 40 Zbiór artykułów naukowych. Konferencji Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej "Pedagogika. Nauka wczoraj, dziś, jutro." (28.02.2016) - Warszawa:

Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2016. - 92 str.

ISBN: 978-83-65207-70-8

Wszelkie prawa zastrzeżone. Powielanie i kopiowanie materiałów bez zgody autora jest zakazane. Wszelkie prawa do materiałów konferencji należą do ich autorów. Pisownia oryginalna jest zachowana. Wszelkie prawa do materiałów w formie elektronicznej opublikowanych w zbiorach należą Sp. z o.o. «Diamond trading tour». Obowiązkiem jest odniesienie do zbioru.

nakład: 50 egz.

"Diamond trading tour" © Warszawa 2016

ISBN: 978-83-65207-70-8

Komitet Organizacyjny:

- W. Okulicz-Kozaryn**, (Przewodniczący), dr. hab, MBA, profesor, Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie, członek-korespondent Międzynarodowej Akademii pedagogicznej, członek Polskiego towarzystwa ekonomicznego, Polska;
- A. Murza**, (Zastępca Przewodniczącego), MBA, Ukraina;
- E. Ageev**, д.т.н., профессор, Юго-Западный государственный университет, Россия;
- A. Горохов**, к.т.н., доцент, Юго-Западный государственный университет, Россия.
- L. Nechaeva**, dr, Ukraina;
- M. Ордынская**, профессор, Южный федеральный университет, Россия.
- B. Подобед**, dr, Belarus;
- S. Seregina**, independent trainer and consultant, Netherlands;
- J. Turlukowski**, dr, Uniwersytet Warszawski, Polska.

Komitet naukowy:

- W. Okulicz-Kozaryn** (Przewodniczący), dr. hab, MBA, profesor, Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie, członek-korespondent Międzynarodowej Akademii pedagogicznej, członek Polskiego towarzystwa ekonomicznego, Polska;
- B. Куц**, д.т.н., профессор, Юго-Западный государственный университет, Россия;
- P. Латышов**, д.т.н., профессор, Московский государственный машиностроительный университет (МАМИ), Россия;
- A. Tsimayeu**, dr, associate Professor, Belarusian State Agricultural Academy, Belarus;
- E. Чекунова**, д.п.н., профессор, Южно-Российский институт-филиал Российской академии народного хозяйства и государственной службы;
- L. Nechaeva**, dr, Ukraina.

SPIS /СОДЕРЖАНИЕ

SEKSCJA 13. PEDAGOGIKA. (ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ НАУКИ)

1. Хало З. 7
ВІВЧЕННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ У ПЕДАГОГІЧНОМУ ВНЗ В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР
2. Григоренко В.Є. 10
ВПЛИВ МИСТЕЦТВА НА ЕМОЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ
3. Харченко Ю. Т. 16
ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬОГО СМАКУ ПІДЛІТКІВ ЗАСОБАМИ МИСТЕЦТВА
4. Мавренкова Е.В. 21
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ФОРМИРОВАНИИ ОБЩЕКУЛЬТУРНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ
5. Парфенова Т.А., Севенюк С.А. 24
ФОРМИРОВАНИЕ ЭТНИЧЕСКОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ В МУЛЬТИКУЛЬТУРНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ
6. Sokolovska O.S. 28
THE PROBLEM OF PRESERVING AND STRENGTHENING THE HEALTH OF PRESCHOOL CHILDREN AT THE INHERITANCE OF V.A SUKHOMLYNSKY
7. Наливайко О.Б. 33
ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ КОНТЕКСТНОГО НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ЛІКАРЯ
8. Сурсаєва І.С. 36
ІГРОВЕ МОДЕЛЮВАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО МИСЛЕННЯ У СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО КОЛЕДЖУ
9. Мозолев О.М. 39
ЗМІСТ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВЛАДИ З РОЗВИТКУ ОСВІТИ В СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В ПОЛЬЩІ

10. Дудко Я. В., Рубан О.П. 43
 УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОЇ
 КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ У СУЧАСНОМУ ЗАГАЛЬ-
 НООСВІТНЬОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ
11. Іващенко О.Г. 45
 РОЗВИТОК ПОЗИТИВНОГО КОНСТРУКТИВНОГО МИСЛЕННЯ
 ЯК ЗАВДАННЯ ОСВІТИ В ІНФОРМАЦІЙНУ ЕПОХУ
12. Уваров Ю.В., Лебедь С.В. 51
 МИР ЖИВОТНЫХ В ЖИЗНИ ЧЕЛОВЕКА: ОТ ДЕТСТВА ДО ЗРЕ-
 ЛОСТИ
13. Стукаленко З. М. 54
 ПРОЕКТУВАЛЬНО-КОНСТРУКТИВНИЙ ЕТАП ПЕДАГОГІЧНОГО
 ЕКСПЕРИМЕНТУ З ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ТОЛЕРАНТ-
 НОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА
14. Байдік О. С 61
 ФОРМУЛЮВАННЯ ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я УЧНІВ МО-
 ЛОДШИХ КЛАСІВ УКРАЇНИ В ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТОЛІТТЯ
15. Yurnyuk S.V., Boreyko L.D., Khomko O.I., Senyuk B.P.,
 Revenko J.A., Manchul B.V. 64
 PEDAGOGICAL PRINCIPLES IN TEACHING OF MEDICAL STUDENTS
 OF VARIOUS DISCIPLINES
16. Букреев Д. А. 68
 ПРИМИНЕНИЕ МЕДИА-ТЕХНОЛОГИЙ ВО ВРЕМЯ УРОКА КАК
 НОВЫЙ УРОВЕНЬ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ СОВРЕМЕННЫХ
 УЧАЩИХСЯ
17. Кумоняев Ю.Ю. 71
 РУХИ ЯК СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ НАВИЧОК ВИКОНАННЯ
 ФІЗИЧНИХ ВПРАВ
18. Цахно О.М. 73
 ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРО-
 КАХ ІСТОРІЇ

19. Шерудило А.В..... 75
ХАРАКТЕРИСТИКА СТРУКТУРИ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ ВИШІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ДІТЯЧИХ ОЗДОРОВЧИХ ТАБОРАХ
20. Якубовська М. Г. 78
ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ РИТОРИКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІЗ ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА
21. Ремзі І. В., Заря Л. О. 82
ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ
22. Андреева Е. А. 84
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ ДИСЦИПЛИНЫ «ИСТОРИЯ ИСКУССТВА»
23. Голуб О. В. 87
ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО СТАНОВЛЕННЯ ПОЗАСИТУАТИВНО ОСОБИСТІСНОГО СПІЛКУВАННЯ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ
24. Кубанов Р. А. 89
СОЦИАЛЬНОЕ ПАРТНЕРСТВО КАК УСЛОВИЕ ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ

Зоряна Хало

кандидат педагогічних наук, доцент
Дрогобицького державного
педагогічного університету
імені Івана Франка

ВИВЧЕННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ У ПЕДАГОГІЧНОМУ ВНЗ В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

Ключові слова: освіта, навчання німецької мови, вищий навчальний заклад, комунікація, інноваційні методи

Keywords: education, studies of German, higher educational establishment, communication, innovative methods

Прийнята Декларація про державний суверенітет України, Національна доктрина розвитку освіти України в ХХІ столітті, Закон України про освіту та загальні тенденції розвитку суспільства визначили нагальну потребу перебудови роботи усієї освітньої системи. Україна обрала курс на загальноєвропейську інтеграцію, що і зумовило необхідність реформування всієї системи освіти, впровадження культурно-освітніх, науково-технічних норм і стандартів, спільних для країн, метою яких є побудова Європейського простору освіти. Рекомендації Ради Європи ставлять вивчення іноземних мов на якісно новий рівень, визначають основні завдання: «підвищувати стандарт комунікації, якого студенти мають досягти, щоб ефективно користуватися мовою, яку вони вивчають. в повсякденному спілкуванні з іншими носіями мови, будувати соціальні й особисті стосунки і вчитися розуміти культуру та практику інших народів.

У цьому руслі, звичайно, актуальним є питання вивчення німецької мови у педагогічних вищих навчальних закладах. Навчальні заклади повинні бути готовими прийняти міжнародні правила і брати участь у їх формуванні. Місія сучасного ВНЗ полягає в побудові освітнього простору як простору життєвого самовизначення людини в усій різноманітності її проявів у сучасній культурній практиці, що визначає новий етап розвитку педагогічного вузу. Усе це вимагає оновлення системи освіти, забезпечення інноваційності наукової діяльності навчальних закладів, оновлення методичного забезпечення, удосконалення управління освітнім закладом [2]. Німецька мова викладається згідно програм, які охоплюють сучасні вимоги та стандарти Рекомендацій Ради Європи. Німецька мова вивчається як основна іноземна мова, так і як друга іноземна мова. При викладанні німецької мови викладаачі застосовують сучасні комунікативні методики, оскільки, виходячи із Рекомендацій Ради Європи, основними виступають не просто знання, а вміння спілкуватися, досягаючи відповідної комунікативної мети. У програмі вивчення іноземних мов цей підхід отримав назву комунікативного [5].

Головна відмінність «комунікативного» методу навчання від традиційних полягає в тому, що «комунікативний» метод переносить увагу з правил граматики на

комунікативну функцію мови. Якщо раніше основою при вивченні іноземної мови були граматичні правила, а процес навчання складався із перекладу на рідну мову і навпаки спеціально складених речень (текстів), то при комунікативному методі навчання увага перейшла на реальні життєві події, оригінальні іншомовні тексти. Вивчення правил й розширення активної лексики при такому підході відбувається не в результаті перекладу спеціально складених речень (текстів), а шляхом використання іноземної мови, на прикладі реальних мовних ситуацій. Матеріал подається через діалоги та програвання сенок, які імітують повсякденне життя.

Керуючись саме цим підходом здійснюється викладання німецької мови у педагогічних вузах. Реалізація комунікативного підходу в початковому процесі з німецької мови стає можливою завдяки використанню сучасних навчальних комплексів видавництва Hueber, Klett, Cornelsen, Fraus. Дані комплекси, як правило, складаються з:

- книги для вчителя;
- підручника для студента;
- книги вправ;
- 1-3 диска.

Підручник, книга вправ, численні пропозиції, представлені в Інтернеті, а також інші привабливі навчальні компоненти дають надають багато матеріалу для вивчення німецької мови.

Дані комплекси є різнорівневими. Згідно Загальноєвропейській шкалі оцінки знань розділяють наступні рівні володіння іноземною мовою:

- A1 (початковий);
- A2 (елементарний);
- B1 (середній);
- B2 (вищий середнього);
- C1 (підвищений);
- C2 (професійне знання) [4].;

Наявність різнорівневих підручників в межах однієї серії дає можливість плавного і системного переходу від простого до більш складного при вивченні іноземної мови. Застосування методів активізації навчально-пізнавальної діяльності студента: проблемних лекцій, семінарів-дискусій, господарських ситуацій (кейсів), презентацій, рольових та ділових ігор, тренінгових занять тощо[4]. Стимулювання командної роботи студентів під час аудиторних та позааудиторних занять: колективне розв'язування господарських ситуацій, виконання колективних проектів тощо. Відкриття персональних сайтів викладачів та розміщення на них анотацій курсів, завдань для самостійної роботи студентів, поточної інформації тощо; запровадження інтерактивного консультування студентів. На заняттях з німецької мови на початкових етапах ми активно використовуємо такі широко відомі навчальні комплекси як Passport Deutsch, Schritte, Delfin, які у різноманітних ситуаціях показують сучасне життя людей у німецькомовних країнах, використовуючи при цьому загальноживану лексику. Слід відмітити той факт, що дані підручники готують студентів до складання іспиту з німецької мови для отримання міжнародного сертифікату Zertifikat Deutsch, який надає право навчатися у ВНЗ Німеччини. Відкриття персональних сайтів викладачів та розміщення на них анотацій курсів, завдань для самостійної роботи

студентів, поточної інформації тощо; запровадження інтерактивного консультування студентів. Численні вправи на розвиток діалогічного мовлення, ігри та пропозиції проектної роботи розвивають спонукають студентів говорити німецькою мовою, а саме це і є метою процесу навчання майбутнього спеціаліста [2].

Важливе значення і привабливість європейського освітнього простору зросте тільки за умови, що рівень наших випускників повністю відповідатиме європейським вимогам. Це завдання нелегке, але його можна виконати.

Література:

1. Кремень, В. Г. Структурна модернізація освіти в контексті цивілізаційних змін [Текст] / В. Г. Кремень // Педагогіка і психологія. – 2011. – № 2. – С. 5– 3.
2. Лігум Ю.С. Якість освіти і новітні технології навчання в контексті інтеграції в європейський освітній простір / Ю.С. Лігум // Педагогіка і психологія. – 2011. – № 2. – С. 22 – 23.
3. Огнев'юк В. Університетська освіта в контексті перспектив європейської інтеграції / В.Огнев'юк // Віче. – 2010. – № 20. – С. 16 – 20.
4. Трінька Г. Ю. Вивчення німецької мови в контексті рекомендацій ради Європи / Г. Ю. Трінька // Обдарована дитина. – 2009. – №5. – С. 30 – 35.

ВПЛИВ МИСТЕЦТВА НА ЕМОЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ

Ключові слова: мистецтво, декоративно-ужиткове мистецтво, естетичне ставлення, емоційний розвиток, особистість.

Key words: art, decorative and applied art, crafts, aesthetic attitude, emotional development, personality.

Розвиток національної системи освіти в Україні як необхідний елемент розбудови самостійної держави вимагає вдосконалення існуючих форм і методів виховного впливу на особистість дитини дошкільного і молодшого шкільного віку. Як визначено в Законі України “Про освіту”, виховні та навчальні заклади повинні забезпечити саме з цього віку пріоритетний розвиток високої моральності художньо-естетичних цінностей та смаків.

У цьому зв’язку розвиток нових теоретичних та практичних підходів до обґрунтування сучасної системи естетичного виховання дітей має незаперечне значення для успішного вирішення цих завдань. Актуальним є уточнення місця і ролі мистецтва як засобу впливу на емоційний розвиток підростаючої особистості, з’ясування принципів організації процесу естетичного виховання дітей дошкільного віку, засобами декоративно-ужиткового мистецтва, обґрунтування необхідних методів трансформації цього напрямку виховання.

Поглиблене й неперервне естетичне виховання засобами мистецтв у формі ігрової драматизованої дії, свята, пов’язаного з художніми образами української самобутньої культури, національними звичаями й традиціями за цілісного соціально-педагогічного осередка, у якому мистецтво є необхідним елементом навколишнього середовища і активним виховним чинником, а художньо-естетична діяльність постає однією з провідних форм діяльності дитини в певному віці, повинно стати новим підходом, який забезпечує формування всебічно розвинутої особистості.

Обґрунтуванню проблеми розширення синтетичних можливостей мистецтва і вивченню взаємозв’язку різних видів мистецтв присвячені дослідження в культурно-історичному аспекті Ю.Борева М.Каган і ін. Способи і характер взаємодії окремих видів мистецтв розглянуті в працях В.Вансалова, Г.Степанова і ін.

Вагомий внесок в дослідженні природи естетичного ставлення до мистецтва внесли видатні учені-психологи Б.Ананьев, Л.Виготський, Є.Ігнат'єв, О.Леонтьєв, Б.Теплов, П.Якобсон і ін., праці яких сприяють розумінню психологічних основ естетичного освоєння художніх цінностей.

Проблема реалізації виховного, розвивального впливу мистецтва на становлення особистості є однією з фундаментальних в теорії і практиці педагогіки. Формування духовного світу людини, закономірності гармонізації її життя,

забезпечення природного входження до соціального середовища складають нині особливо важливий предмет наукових пошуків

Мистецтво — найважливіший чинник естетичного виховання один з найрезультативніших засобів активного впливу на особистість. Мистецтво можна назвати школою виховання відчуттів. Воно формує образне бачення світу, розвиває зір, здатний бачити красу фарб і форм. К.Д.Ушинський визначаючи принцип дидактики, виходив з висунутого їм положення про те, що дитина мислить формами, звуками, відчуттями взагалі [5].

Мистецтво – стрижень, ключовий засіб естетичного виховання. У ньому міститься величезна пізнавальна інформація, яка доповнює знання про світ, що здобуті в реальному життєвому досвіді. Воно формує естетичні смаки, здібності, соціально-організаторську, яка сприяє соціалізації; у творчому аспекті – евристичну; в ігровому аспекті – розважальну і гедоністичну; у психологічному аспекті – катарсичну і сугестивну; у знаковому аспекті – комунікативну; у виховному аспекті – виховну; в оцінюючому аспекті – оцінювальну [3, с. 145-147].

Це підтвердив у своїх дослідженнях англійський дослідник Дж. Бентос, який вважає, що «мистецтво є найбільш близьким людській природі й надзвичайно важливим для людини, бо дає можливість пізнати внутрішній світ почуттів, думок, а також вивчити особливості навколишнього світу». При цьому вчений акцентує увагу на таких значеннях та функціях мистецтва у виховному процесі, як:

- людинотворча (перетворення простої натури дитини у багатогранну особистість);
- квазітерапевтична (можливість виявити почуття, емоції);
- контрольно-регулююча (здійснення контролю над формою й засобами самовираження) [4, с.145].

Системний аналіз дозволяє визначити ряд принципово важливих функцій навчально-художньої діяльності, особливо суттєвого значення серед яких набувають такі, як мотиваційно-виховна, культурологічна, пізнавальна, творчо-спонукальна, комунікативна, гедоністична та релаксаційна.

Мотиваційно-виховний вплив мистецького навчання полягає в спонуканні особистості до самовизначення життєвої позиції, світогляду, усвідомленого ставлення до себе і до світу. Інакше кажучи, головний сенс занять мистецтвом полягає в тому, щоб допомогти особистості самовизначитись, сформувані життєві установки, виробити певне ставлення до тих чи інших подій.

Насамперед відзначимо, що виховна сутність мистецтва впливає зі здатності художніх образів давати оцінку явищам, що відтворюються.

Художній образ не існує поза вираженням оцінного ставлення до тих чи інших явищ.

Оцінна сутність мистецьких образів спонукає того, хто сприймає художні твори, вільно чи не вільно, усвідомлено чи підсвідомо стати на певну точку зору у вирішенні складних питань особистісного і соціального самовизначення, самооцінки, саморозвитку.

Провідним засобом педагога в процесі реалізації виховної функції має стати не лише опосередковане, психологічно ненав'язливе залучення дитини до сприйняття глибинного змісту твору, а також створення умов для вільного, нічим не обме-

женого протікання процесів художньої рефлексії, спрямованої головним чином на «внутрішнє Я», на зіставлення власної Я-концепції із художньо-оцінним ставленням до мистецьких образів, становлення суб'єктної життєвої позиції в контексті сприймання і оцінки змістових координат художніх явищ.

У системі педагогічного забезпечення мистецької освіти як засобу людинотворення особливе місце посідає культурологічна функція, що орієнтує на розвиток загальної та художньої культури особистості. Значення культурологічного впливу мистецтва на становлення особистості важко переоцінити, особливо в контексті нової парадигми людинотворення.

З'ясовуючи педагогічні умови реалізації культурологічного впливу мистецької діяльності, підкреслимо роль інтегративного характеру художнього виховання, забезпечення цілісності художнього світобачення дитини. Мистецько-освітні програми сьогодення, можуть не враховувати необхідності залучення дитини до різних видів мистецтва, ознайомлення їх із широкою палітрою художніх образів.

Ефективна реалізація культурологічного впливу мистецької діяльності можлива на тлі усвідомлення не тільки специфічних ознак, а і того спільного в різних видах мистецтва, що забезпечується його художньо-виражальною сутністю. Не випадково тому нині особливо гостро стоїть питання про встановлення зв'язків між різними видами мистецтва.

Серед умов, що сприяють втіленню культурологічної функції мистецької діяльності, слід назвати і таку, як відкритість мистецьким новаціям в навчанні, спонукання дитини до роздумів і самостійних висновків. Динамічність мистецького сьогодення створює умови для розвитку в дитини здатності рефлексувати. Цілеспрямовано реалізувати культурологічну складову художнього впливу означає розвивати в дитині уміння не тільки засвоювати відстоюваний емоційно-художній досвід, відтворений в мистецтві, а й виробляти особисту позицію щодо оцінювання результатів художньої діяльності композиторів, поетів, художників. Звідси, зокрема, особливого значення набуває впровадження герменевтичних підходів до мистецького навчання, що сприятиме активізації в дітей практичних навичок інтерпретації явищ життя, зафіксованих в художніх образах.

Система розвивальних можливостей мистецтва включає пізнавальну функцію, що передбачає залучення особистості до цілісно-образного пізнання світу.

Педагог має спонукати дитину через художні образи пізнавати життя. Не звужувати мистецьке навчання дітей до розвитку у них художньо-технічних прийомів (формування відчуття кольору, пальцевої техніки тощо), не обмежуватись абстрагованим повідомленням біографічних відомостей композитора або ще якихось даних з життя митця, можливо, і цікавих, але таких, що не мають безпосереднього відношення до усвідомлення сутності його творчості, головне — спонукати вихованців до усвідомлення мистецького твору як художнього відтворення життя.

Реалізація пізнавальної функції художніх образів в процесі мистецької освіти означає максимально можливе дотримання таких навчальних орієнтирів, як:

- розгляд художніх творів на тлі естетико-філософських узагальнень, суспільних явищ, історико-біографічних відомостей;
- поєднання змістовно-інтелектуальних і емоційно-почуттєвих характеристик сприймання з метою забезпечення його цілісності;

- зміщення пріоритетів мистецького навчання з опанування художньо-технічних прийомів на цілісне охоплення духовної сутності художніх образів.

Важливою функцією мистецької навчальної діяльності слід вважати комунікативну, завдяки якій учні отримують можливість художнього полісуб'єктного спілкування. Мистецький образ не є безликою інформацією. Зміст його людина має сприймати як духовне послання автора твору, що чекає зустрічі зі своїм читачем, слухачем, глядачем.

Провідна педагогічна умова, що сприяє реалізації комунікативної складової розвивального потенціалу мистецької діяльності, ґрунтується насамперед на встановленні, з'ясуванні особистісного смислу спілкування учня з мистецтвом. Художній текст має бути перекладеним на мову внутрішнього світу безпосереднього учасника художнього сприймання.

Творчо-спонукальна функція мистецького навчання передбачає активізацію творчих підходів особистості до життєдіяльності. Реалізація впливу мистецтва на розвиток дитини в творчому напрямку відбувається і в процесі сприймання мистецтва, і в процесі інтерпретації художніх образів, і, найголовніше, безпосередньо у художньо-творчому процесі.

В процесі створення художнього образу потужно активізується уява, інтуїція, емоційне забарвлення процесу. Натхнення в мистецтві характеризується припливом енергії, накалом почуттів, неусвідомлюваним проникненням до предмету пошуку.

Системне окреслення розвивальних можливостей мистецтва було би неповним поза виокремленням гедоністичної функції, що передбачає акцентування ролі естетичної насолоди в сприйнятті і творенні мистецтва. Розвивальні можливості мистецької діяльності можуть бути реалізовані тільки за умови стимулювання в особистості гедоністичного ставлення до естетичних явищ.

Відчуття краси, переживання гармонії, досконалості, усвідомлення прекрасного як духовного піднесення — неодмінні характеристики естетичного пізнання.

Особливе місце в системі естетичного виховання займає українське народознавство, яке дозволяє знайомити дитину з духовним надбанням народу: піснею, казкою, образотворчим мистецтвом, фольклором, виробами народних умільців, обрядами, звичаями.

Народне мистецтво України багате різноманіттям форм, володіє невичерпним художньо-мистецьким потенціалом і є постійним джерелом розвитку художньої культури народу. Творче засвоєння світового художнього досвіду, акумульованого народним мистецтвом і розвитком національних традицій, – основа духовного розвитку людини. Традиція в народному мистецтві є результатом складного процесу художнього усвідомлення і освоєння дійсності, а також, реальним показником ступеня сформованості образного мислення народу. У виробках традиційних промислів зафіксована свого роду народна пам'ять, що зв'язує минуле з сьогоденням і майбутнім. Традиція змістовна, тільки цю змістовність ми можемо отримати виключно зі свого досвіду сучасності. Сучасність – продовження життя традиції. Розвиток народного мистецтва – це, перш за все, проблема взаємин традицій і сучасності.

Народне мистецтво – це своєрідний синтез мистецтв, узятий за основу нашого дослідження, оскільки лише комплексний підхід використання народного мистецтва у вихованні дітей здатний принести успішний результат.

Визначаючи народне мистецтво як цілісне явище, фахівці виділяють його основні особливості: колективний початок, традиції, яскраво виражене етнічне ядро, стійкість тем і образів, універсальність мови, спільність духовних цінностей. Витвори народного мистецтва відображають життя і побут людей, їх уявлення про всесвіт, обряди, свята. Унікальний і багатий за своїм змістом досвід, накопичений в народному мистецтві (усна народна творчість, музичний фольклор, декоративно-прикладне мистецтво) можуть служити важливим засобом у вихованні підростаючого покоління. [2]

Особливий інтерес для нас представляють соціально-філософські дослідження, пов'язані з декоративно-ужитковим мистецтвом (Л.Буева, В.Ванслов, А.Зісь, М.Каган, К.Кантор, С.Раппопорт, Б.Еренграсс), в яких розкрита роль і значення даного виду мистецтва в житті окремої людини і суспільства. Автори розглядають декоративну творчість як мистецтво і визначають її місце в загальній класифікації мистецтв.

Декоративно-ужиткове мистецтво, з одного боку, пов'язане з сучасністю, визначаючи смаки і переваги людей, які сьогодні живуть. З іншого боку, воно несе в собі певні культурні традиції, національні, художні і моральні цінності, які не в змозі замінити ніяка мода.

Декоративне мистецтво несе в собі різні форми художньо-образного вираження, це: зображення на площині (розпис, вишивка, килим), рельєфного виконання (різьблення по дереву, металу, чеканка, колаж), об'ємне рішення (вироби з різних матеріалів – скла, кераміки, каменя). Декоративно-ужиткове мистецтво, за визначенням В.Ветрова, об'єднує в собі три види творчої діяльності: мистецтво декоративного оформлення площини, мистецтво декоративного оформлення конструктивно-об'ємних форм, мистецтво декоративного оформлення простору.

Декоративно-ужиткове мистецтво органічно пов'язане з духовним і предметно-матеріальним життям людей. Творчість у сфері предметного світу закріплювалася у кожного народу у вигляді цілісної системи традицій. Спадкоємність традицій дозволило відпрацювати сучасну функціональну форму предметів побуту, характер і міру їх декоративного оздоблення, при цьому для вирішення різних художніх проблем майстра знаходили засоби дуже точні, незвичайно лаконічні і образні. [1]

Характер залучення до мистецтва в дошкільному і шкільному віці визначає собою всі подальші зв'язки дорослої людини зі світом мистецтва. Важлива роль в справі естетичного виховання дітей, починаючи з найраннішого дитинства, належить народному декоративно-ужитковому мистецтву. При правильній організації роботи з дітьми вже в дошкільному віці виникають реальні передумови виховання художнього смаку дітей, розвитку їх образного мислення, безпосередньої участі в декоративно-ужитковій діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонович Є.А, Захарчук-Чугай Р.В, Станкевич М.Є. Декоративно-прикладне мистецтво/ Є.А. Антонович, Р.В. Захарчук-Чугай, М.Є. Станкевич. – Львів: Світ, 1993. – 272 с.
2. Богатирёв П.Г. Народная культура славян – М.: ОГИ, 2007. – 364 с. (Нация и культура: Научное наследие. Семиотика)

3. Матвієнко О.В. Виховання молодших школярів: Теорія і технологія. – К.:ВД «Стилос», 2006. –543 с.
4. Нравственно-трудовое воспитание детей в детском саду А.М. Виноградова [и др.]; под ред. Р. Буре. М.: Просвещение, 1987. – 222 с.
5. Ушинский К.Д. Антология гуманной педагогики (переизданий). — М.: Издательский дом Шалвы Амонашвили, 2002. – 224 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬОГО СМАКУ ПІДЛІТКІВ ЗАСОБАМИ МИСТЕЦТВА

Ключові слова/keywords: естетична культура / aesthetic culture, художня культура / art culture, естетичний смак / aesthetic taste, художній смак / art taste.

В сучасних умовах глобалізації, соціокультурних перетворень та змін у розвитку українського суспільства особливої актуальності набуває питання виховання художнього смаку молоді. Тривожна тенденція відсутності високохудожніх зразків сучасної музики тягне за собою брак уявлення про стильове і жанрове різноманіття музичного мистецтва і, завдяки засиллю продукції масової культури, формує спотворений смак у дітей та юнацтва. Формування художнього смаку дітей в умовах ідеологічної та соціальної нестабільності суспільства є дуже серйозною і важливою проблемою. Відсутність у підростаючого покоління, високих ідеалів, прагнення до прекрасного негативно позначається не тільки на сьогоднішніх дітях, а й матиме віддалені сумні наслідки. Формування художнього смаку є підґрунтям загальнокультурного розвитку людини.

Естетична і художня культура – найважливіші складові духовного складу особистості. Від їх наявності та ступеня розвитку в людині залежить його інтелігентність, творча спрямованість діяльності, особлива натхненність ставлення до світу і інших людей. Без розвинених здатностей до естетичного відчуття, переживання людство навряд чи здатне до власної реалізації в світі культури. Проте їх формування є результатом цілеспрямованого впливу, тобто естетичного виховання. За змістом естетична культура особистості багато в чому збігається з естетичною культурою суспільства або групи. Але вона може істотно відрізнитися від них суб'єктивністю осмислення і вираження, домінуванням тих чи інших естетичних цінностей, спрямованістю.

Художня культура – це вид культури суспільства, який має вияв у образно-творчому відтворенні природи, суспільства і життєдіяльності людей засобами народної художньої культури та професійного мистецтва. Рівень художньої культури людини залежить від ступені художньої освіченості, широти інтересів у сфері мистецтва, глибини його розуміння і розвинутої здатності до адекватної оцінки художніх творів. Всі ці ознаки визначені у понятті “художнього смаку” – естетично значущої властивості особистості, яка формується і розвивається в процесі її спілкування з мистецтвом.

Питанням формування та розвитку естетичного та художнього смаку присвячено багато наукових праць. Сутність, структура, формування художнього смаку у різних вікових категоріях дітей – питання, яким цікавилися і цікавляться багато

науковців як сучасного, так і минулого. Проблема смаку більш ґрунтовно проаналізована І. Кантом у власній науковій праці “Критика здібності судження”. Питання художнього (естетичного) смаку є досить актуальним у наш час, час нехтування більшою частиною населення справжнім класичним мистецтвом. Воно розглядається поруч із проблемами художньої творчості, майстерності і практики.

Сутність художнього смаку та його вплив на естетичне виховання учнів досліджували Б. Асаф’єв, Б. Ліхачов, В. Остроменський, Г. Падалка, В. Сухомлинський, В. Шацька та ін. Проблемою формування в учнів музичного смаку займалися Б. Бесак, Л. Дмитрієва, Д. Кабалевський, О. Радинова, Н. Черноіваненко. Сьогодні питанням смаку та його різновидів (музичний, художній, естетичний) приділяють увагу науковці Т. Бабенко, Д. Джола, А. Щербо й інші. Філософсько-аксіологічний аспект проблеми формування естетичного смаку висвітлено у працях І. Зязюна, М. Кагана, Р. Шульги, Є. Яковлева, та ін. З психологічної точки зору проблемою смаку цікавились такі видатні вчені як Б. Анан’єв, Л. Виготський, О. Леонт’єв, О. Молчанова, С. Рубінштейн, Б. Теплов, та ін. Результати і висновки психології музичного сприймання втілено у працях Б. Асаф’єва, О. Костюка, В. Медушевського, Є. Назайкінського, А. Сохора та ін. До педагогічного розділу наукового знання про потенціал естетичного смаку особливого внеску зроблено М. Овсянниковим, С. Раппортом, В. Самохвалою, О. Семашко, Г. Цвелих, та ін. Проблема естетичного виховання учнівської молоді засобами музичного та інших видів мистецтв присвячені праці сучасних українських музикантів-педагогів А. Болгарського, Б. Бриліна, О. Дем’янчука, Н. Лисіної, Г. Падалки, О. Рудницької, А. Коваль, Т. Плєсніної тощо. Проблема музично-естетичного виховання засобами мистецтва розглядали сучасні дослідники Т. Турчин (“Педагогічні засади естетичного виховання учнів дитячих музичних шкіл”), І. Назаренко (“Формування естетичних потреб старшокласників в умовах вільного часу (на матеріалі музики)”), Н. Полтавська (“Формування духовних цінностей старшокласників засобами мистецтва”), Л. Аристова (“Формування у старшокласників естетичного ставлення до мистецтва”), Н. Зацепіна (“Формування естетичних смаків старшокласників у навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи”) тощо.

Незважаючи на велику кількість досліджень з цієї проблеми, вона залишається актуальною: в умовах сучасної соціокультурної дійсності фактично зняті усі обмеження, що регламентують якість музичної продукції, яка формує ідеали і смаки суспільства. Найбільш вразливою в цьому питанні виявилася молодіжна аудиторія. Підліткам ретельно наві’язується величезна кількість музичної продукції сумнівної художньої цінності та рівня виконавської культури. Це зумовлює нерозуміння або зневажливе ставлення молоді до високохудожніх творів мистецтва і, як наслідок, призводить до тотального захоплення сучасними віяннями музичних стилів і жанрів, в яких провідні позиції займає так звана “масова культура”.

Проблеми розвитку художнього смаку особистості висвітлюються у дослідженнях різних наук: філософії, психології, педагогіки мистецтвознавства. Для позначення категорії, яка обумовлює здатність людини оцінювати й сприймати об’єкти краси і мистецтва з XVI століття стали використовувати термін “смак”. Одне з перших вживань терміна “смак” в естетичному сенсі належить іспанському мислителю Грасіану-і-Моралес, який дав поштовх до розвитку цього поняття. Багато уваги питанням смаку приділяли англійські філософи XVIII ст. Так, Френсіс Хатчесон, розро-

бляючи теоретичні проблеми краси і гармонії, звертається і до питання критицизму. Філософ означений термін ототожнює з поняттям “художній смак”, тобто оцінкою і аналізом творів мистецтва. Відомий англійський філософ і психолог Давид Юм присвятив “смаку” спеціальний нарис “Про норму смаку”. Д. Юм визначає “смак” як здатність відрізнити прекрасне й потворне в природі і в мистецтві. Також філософ зазначає, що “смак” формується і виховується в процесі тривалого спілкування з загальноновизнаними зразками високого мистецтва, який стає, зрештою, “нормою смаку”. Певний підсумок численним дискусіям свого часу про “смак” підвів в середині XVIII ст. французький філософ Вольтер, який під словом “смак” позначив чутливість до прекрасного й потворного в мистецтвах: “художній смак чуттєвий і ласий на прекрасне, і нетерпимий на погане”. Людина з розвиненим смаком миттєво визначає красу, “бачить і розуміє її і насолоджується нею”. Високий художній смак частково є вродженою рисою, почасти виховується протягом тривалого часу на прикладах краси природи та високохудожніх творах мистецтва. Німецький філософ і просвітник І. Гердер пояснював значення поняття смаку ширше – як порядок, міру, гармонію усіх здібностей, який виявляється в почуттях, вчинках людини. Першоджерелом гарного смаку І. Гердер вважав виховання, яке необхідно починати з дитинства. На думку філософа, найкращою школою гарного смаку крім мистецтва є життя. Найвідоміший представник німецької філософії Г. Гегель, трактував смак з погляду оціночної категорії, визначаючи його як “витончене культурою почуття”. На думку Г. Гегеля, художнім смаком володіють знавці мистецтва, творці художньої культури та визнавав можливим розвиток смаку в процесі освоєння мистецтва. Підсумок тривалим роздумам щодо проблеми смаку підвів І. Кант, визначаючи його коротко й лаконічно: “здатність судити про прекрасне”, спираючись не на розум, а на почуття задоволення або незадоволення. При цьому смак тільки тоді може вважатися “чистим смаком”, коли визначальне його задоволення не має на увазі ніякого утилітарного інтересу.

Проблема смаку займала і представників російської філософської думки, а саме А. Луначарського, який розглядав розвиток смаку в контексті психолого-педагогічної проблеми, пов’язаної із завданням формування нової людини, здатної володіти широкою гамою естетичних почуттів, у тому числі і розвиненим художнім смаком. У справі його формування, на думку А. Луначарського, головна роль належить: по-перше, шкільної освіти завдяки створенню сприятливих умов для всебічного розвитку особистості; по-друге, мистецтву, оскільки неповторне у своєму жанрово-стильовому розмаїтті й різноплановості форм, мистецтво має значний художньо-виховний потенціал. Чітке розмежування понять “естетичний” та “художній” смак проводить В. Разумний. Філософ не ототожнює, а досить чітко розмежує ці поняття. Поняття естетичного смаку автор пояснює як здатність свідомо судити про прекрасне і потворне в дійсності з позицій сформованих уявлень, а коли предметом оцінювання стає мистецтво, здатність висловлювати своє ставлення до нього науковець визначає як художній смак. На думку В. Разумного, досконалість і тонкість художнього смаку насамперед залежить від звички до аналізу художніх явищ, їх осмисленого сприйняття, які розвивають і збагачують смак. Досить детально проблема формування художнього смаку розглядається в працях М. Кагана. Дослідник підкреслює, що смак, не будучи вродженою якістю людини, розвивається в процесі художнього виховання, під впливом середовища, мистецтва, в процесі спілкування вчителя з учнями. Голо-

вним засобом виховання художнього Цікавою є точка зору педагогів Н. Киященко і А. Бурова, які відзначають, що формування художнього смаку (вміння розуміти мистецтво, насолоджуватися ним) і здатність творити відбувається через художнє виховання. Тобто, на думку авторів, художній смак – це адекватне сприйняття або інтерпретація якогось художнього явища і вищий ступінь духовного та розумового задоволення від нього.

Сучасні дослідники розглядають естетичний та художній смак як різні модифікації одного психічного процесу. О. Молчанова визначає психологічну природу смаку як комбінацію здібності емоційного сприймання, теоретичного мислення та окремих внутрішніх настанов у вигляді потреб. Ш. Герман та В. Скатерщиков трактують естетичний смак як систему “конкретних емоційних оцінок явищ дійсності та творів мистецтва, яка складається в учнів на основі їх уявлень про прекрасне та потворне”. Художньо-творчу діяльність підлітків Ш. Герман та В. Скатерщиков визначають як інтеграційну єдність чотирьох компонентів: комунікативного, пізнавального, орієнтаційно-оцінного, перетворюючого.

До проблеми формування художнього смаку в сучасній педагогічній науці зверталися І. Підласий, І. Харламов. У своїх працях вчені-педагоги вказували на необхідність урахування психологічних закономірностей розвитку особистості в процесі виховання засобами мистецтва, а також підкреслювали його вплив на виховання особистості, яке залежить в певній мірі від загальнокультурного розвитку й освіти. Відповідальність у справі розвитку художнього смаку учнів покладено на педагога. У дослідженнях Т. Челишева, присвячених проблемам художньої освіти, першочерговим завданням стає виховання художнього смаку як психологічного механізму адекватного сприйняття творів мистецтва. Формування художнього смаку здійснюється в процесі вирішення комплексу завдань художньої освіти а саме: розширення знань, умінь і навичок в галузі мистецтва, розвиток здібностей до художньої творчості, формування художньої свідомості, що впливає на розвиток поглядів, позицій, ідеалів. Вирішення означених завдань здійснюється в процесі організації різноманітних видів художньої діяльності учнів, зумовлених багатофункціональністю мистецтва.

Підводячи підсумки вищевикладеного, ознайомившись з теоретичними дослідженнями європейських та вітчизняних філософів і педагогів, слід зазначити наступне: у своїх міркуваннях з приводу смаку європейські мислителі одностайні в тому, що смак незалежно від того, вроджений він або набутий, розвивається лише за умови спілкування із зразками мистецтва. Слід зазначити, що більшість філософів не проводять чіткої межі між естетичним і художнім смаком, хоча Хатчесон, Вольтер, Руссо і Гегель у своїх працях говорять саме про художній смак і про умови його формування, до яких можна віднести цілеспрямоване прилучення до краси природи і мистецтва, і компетентне керівництво з боку педагога. У вітчизняній філософсько-педагогічній думці існують різні підходи щодо проблеми смаку. Деякі дослідники обмежуються визначенням поняття “художній смак”, характеризуючи його як вміння розуміти і висловлювати судження про мистецтво, інші йдуть далі, розглядаючи структуру і механізм його формування, основою якого є сприйняття, активне освоєння і присвоєння художніх явищ, а також прилучення до художньої творчості.

Отже, формування художнього смаку, яке взаємопов'язане зі здатністю повною мірою відчувати, бачити, переживати й оцінювати прекрасне, неможливо без

цілеспрямованої взаємодії з кращими зразками мистецтва та синтезу інтелектуально-пізнавальної, емоційної та творчої діяльності підлітків. Необхідною умовою розвитку художнього смаку в учнів є розвиток естетичного судження, без наявності якого не можна уявити собі слухача та виконавця.

Список використаних джерел

1. Аболина Т. Г. Эстетическое воспитание в школе / Т. Аболина, Н. Миропольская. – К.: Вища школа, 1987. – 93 с.
2. Апраксина О. А. Музыкальное воспитание в школе / Апраксина О. А. – М.: «Музыка», 1985. – Вып.16. – С.151.
3. Бабаян А. Г. Формирование эстетических ценностных ориентаций старших школьников в учебно-воспитательном процессе: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Бабаян Ануш Гарегиновна; Рязанский государственный университет имени С. А. Есенина. – Москва, 2006.- 298 с.: ил.
4. Бодрова Т. О. Підготовка майбутніх учителів музики до використання української музично-педагогічної спадщини у професійній діяльності: дис.... канд. пед. наук: 13.00.04 / Бодрова Тетяна Олександрівна; Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. — К., 2006. — 221с.
5. Ветлугина Н. А. Возраст и музыкальная восприимчивость / Ветлугина Н. А.; под ред. В. Н. Максимов. — М.: «Знание», 1980. — С. 229 – 244. – (Восприятие музыки).
6. Каган М. С. Философия культуры. Становление и развитие / Каган М. С. – Санкт-Петербург: «Лань», 1998. — 434 с.
7. Маленицька О. А. Формування естетичного смаку старшокласників засобами народних звичаїв та обрядів: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Маленицька О. А.; АПН України, Інститут Педагогіки. – К., 1995. – 180 с.

ПОД- СЕКЦИЯ 1. Воспитание и образование.

Мавренкова Е.В.

преподаватель ГБОУ ВО КО

«Педагогический институт»

(г.Черняховск)

**ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ
В ФОРМИРОВАНИИ ОБЩЕКУЛЬТУРНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ
БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ**

Ключевые слова: образование, информационные технологии, общекультурные компетенции, педагог, метод, средства.

Парфенова Т.А.

старший преподаватель
кафедры психологии и социальной педагогики
ФГБОУ ВО «Самарский государственный
социально-педагогический университет»

Севиюк С.А.

доцент, к.п.н.,
заведующий кафедрой психологии
и социальной педагогики
ФГБОУ ВО «Самарский государственный
социально-педагогический университет»

**ФОРМИРОВАНИЕ ЭТНИЧЕСКОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ
МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ В МУЛЬТИКУЛЬТУРНОЙ
ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ**

Ключевые слова: этнос, культура, идентичность, образование, воспитание.

Keywords: ethnicity, culture, identity, education, education.

Sokolovska O.S.

Candidate of pedagogic sciences,
Associate Professor of Pre-school education department
of Sukhomlinskyi National University of Mykolaiv
Mykolaiv, Ukraine

THE PROBLEM OF PRESERVING AND STRENGTHENING THE HEALTH OF PRESCHOOL CHILDREN AT THE INHERITANCE OF V.A SUKHOMLYNSKY

Keywords: tolerance, communication, pedagogical communication tolerance space.

An important objective of university education is to train future specialists, tolerant and indulgent to different opinions, attitudes and beliefs, unprejudiced to colleagues and preschool children.

The system of pre-school education as well as education system, as a whole, is significantly evolving. Education system development, its level possibilities, orientation, final results are determined under humanization and democratization principles influence. Outstanding teacher V.O.Sukhomlynsky believed that "Humanity, sensitivity, helpfulness are the basic factors of humanness, decency, that have to become property, personal moral wealth of each pupil" [6, 446]. Humanistic concepts of modern education are based on the system of principles that presuppose the necessity of deep respect, care and love to each child, the teacher's ability to see each child individuality and ensure his/her presuppose. As to Vasilyi Oleksandovych invincible belief: "Education in the broadest sense – is a multifaceted process of constant spiritual enrichment and renewal of those, who are educated and those, who educate" [7, 398].

An urgent problem is education and training in the spirit of tolerance to different ethnic groups' cultures, thoughts, actions and this is possible exclusively due to multicultural education. Ukraine is a multicultural state and the Ukrainian society feels the necessity in multicultural education. The development of the education, as a whole, is impossible without tolerant relations in educational institutions.

An important problem of higher education institutions are restructuring and organization of pedagogical communication in the way to provide students with opportunities to form such a moral quality as tolerance, gain skills of tolerant communication and interaction with other people in different situations and following it, create tolerant environment.

Tolerance is part of the humanist worldview, a universal value that is typical for many religions (humility, indulgence) and philosophies (humility ethics, the concept of indulgence as an active interaction). Tolerance formation in pedagogical communication is one of the most important tasks in education humanization.

The concept of tolerance is multifacet, complex and heterogeneous. Tolerance, as defined by Semen Goncharenko, "presents an indulgence to others' opinions and beliefs" [3]. Tolerant attitude is one of the most important professional qualities of the tutor. Famous scientist V.O.Sukhomlynsky wrote: "The tutor must carefully select the stories to bring the children to the sources of moral ideal. The main thing here are the facts and events that cre-

ate ideological theme. In persons, who are ideals for the younger generation, lives is important to show the unity of their own destiny and destiny of the whole mankind “[6, 224].

Tutor tolerance appears in verbal and nonverbal levels of communication, positive tutor attitude toward him/herself, children, the whole education process (kindness, acceptance, self-acceptance, optimism concerning children projected growth).

High sense of tolerance, responsibility for public affairs, for their activities results is especially important for students, future tutors, organizers and head of pre-school education establishments. Complex economic and political challenges that should be solved by future tutors, require profound knowledge and skills, as well as high tolerance qualities.

To form sense of tolerance among today students presents an important task for university teachers.

University graduates will have to work with preschool children, educate and organize them, using aside from demands and instructions, also personal example pertaining to their sworn duties.

As to V.O. Sukhomlynsky invincible belief: “Acquainting the child with the complex world of human relationships is one of the most important tasks of education” [6, 87]. Students’ sense of tolerance is forming in the process of educative work and extracurricular learning under the influence of social organizations and staff, and as a result of self-education. Vasilyi Oleksandovych claimed that “Educative process comprises, on my opinion, three sources – science, mastership and art” [7, 397].

Students should possess not only scientific knowledge concerning tolerance, but also some practical experience in tolerance and understanding of its place in life, possess the skills of its implementation.

To study out how students understand tolerance, we carried out questioning among third-year students of the Faculty of preschool and primary education. They were offered to give a written response to the question: “What is tolerance,” “What are the components of tolerance.” After analyzing obtained data, we concluded that only 27% of the responses are an attempt to define the concept of “tolerance.” Most students presented lists of personal moral qualities, on their opinions, are the components of tolerance. Some students emphasized that tolerance is exactly what every member of society has to do in specific situation.

Useful aspect in students’ responses is their vision of tolerance as moral necessity to act in a certain way for the public ends.

Carried out study gives reason to confirm, that many students do not have a clear and complete gaining insight the tolerance categories, though they understand its implementation in real life.

Term “tolerance” is relatively new for the Ukrainian language. In order to understand the better the origin of the word, examine its definition at different dictionaries: tolerance (Eng.) – willingness to be indulgent; tolerancia (Spanish.) – ability to recognize the distinction between their own ideas or thoughts; tasamul (Arab.) – forgiveness, compassion, gentleness, indulgence; tolerantia (Lat.) – indulgence.

Professional pedagogic orientation of educational process can not be narrowed down specific measures associated with improving of science disciplines teaching and concept of “tolerance” understanding. We believe that professional pedagogical orientation should be viewed as a system that includes: organization and content of the educational process, regardless of teaching subject; deep theoretical and practical study of the psychological

and educational disciplines and professional techniques used in pre-school education; practical exercises relating to the children education in pre-school educational establishments; special studt tours on some important issues that are not directly included in the cntent of disciplines taught at the Faculty of preschool and primary education; constant communication with pre-school educational establishments; organization of educational work among the students; creation of tolerant environment on the faculty.

In scientist V.O.Sukhomlynsky opinion: “the relationship among persons, their social life are revealed when working for the benefit of other persons. Persons humanism makes itself felt therein the person works for others” [6, 62].

Lectures, in our opinion should include substantial, practice proven and scientifically grounded facts, use an experience of different historical periods.

As tolerance refers to the higher basic values of culture, skill in teaching involves actualizing those semantic structure of students consciousness, that include attitudes towards accepting both other opposite positions, tand the desire to get the hang of them.

Tolerance space, that includes dialogue, mechanisms of mutual adaptation, interactive methods of communication “teacher-student”, problem-based learning, selection and development of students tolerant consiousness.

The teacher plays a leading role in educational process transformation, evidencing an importance of tolerant relationships in life. When working, the teacher should move from the general ideas of tolerance to the tolerant qualities of each individual student formation, considering its unique individuality. The idea of tolerant qualities of each individual student formation can be implemented upon condition of the teacher reorientation and transformation of all stages of the educational process organization on the principles of humanization. As to Vasilyi Oleksandovych invincible belief: “True humanity means first of all fairness as a respect and tolerance combination” [7, 496].

Humanization and liberalization of society needs to address the educational process to the values of a tolerant culture. The target component contains a variety of perspectives, having individual world view, preparations for solving everyday problems. The key component provides educational content full of ideas of tolerance. The technological component is to include mechanisms of self expression under the tolerant plants. The organizational component of the educational process should be evaluated from the perspective of variability, flexibility, the ability of teachers to adapt to the semantic priorities pupils.

The scientist-practitioner argues that “Feelings, emotions – is like a tiny magnet embedded in the nursery being that attracts it to other people, making it more sensitive, conducive to the words, teachings, ideas and attitudes” [5, 451].

So, as the VASukhomlinsky, basic teaching strategy of growing awareness of the importance of tolerant behavior, interpersonal communication and life with strong signs of tolerance. In designing and implementing modern educational process must take into account the general pattern of tolerance education that promotes a tolerant culture, and that in turn becoming tolerant person.

Tolerant quality deep conviction VA Sukhomlynsky not laid by nature, and up gradually in the process of socialization.

A “correct inclusion in society, proper socialization is possible only when a person deliberately seeks harmony own” I “to the interests of others, not only can, but also tends to sacrifice their desires in the interest of the common good” – wrote Basil Sukhomlinsky [5, 449].

Outstanding teacher VASukhomlinsky suggested, not to seek to subordinate other yourselves (because tolerance is built only on the basis of equality positions of interaction); take another as it is (with no intention to alter, perceiving the other as a whole unique identity); learn more (knowing what another considers a most valuable and special, the child enjoys the knowledge of the culture, traditions and way of life of other nationalities seeking further cooperation foundations, etc.). Pavlyskyy scientist stressed, "I tried so hone in their pets chulist heart, that they may see feelings, emotions, joy and sadness in the eyes of the people you come into contact not only every day, but" accidentally "" [6, 89].

Vasily A. wrote a great pedagogical works ("The way to the heart of a child", "Ballad of a man," "plight", "Caution: a child!", "I give my heart to the children"), full of numerous living examples, facts, works in which children know how to listen to each other, to sympathize, to know the culture of other nations with traditions of Ukrainian people. Vasili Alexandrovich claimed that "sensitivity to the joys and sorrows brought only a child. In this age of heart especially sensitive to human suffering, grief, sadness, loneliness "[6, 89].

The scientist believed that the formation of student readiness for pedagogical activity – the process of creating the university professors conditions for assimilation of the content of vocational education values, moral and vocational education at the level of personality.

For deep conviction VA Sukhomlynsky – tolerance, in fact, is not only a quality feature of the individual as a condition in which it is located and which is subject to change. Therefore, an important feature of tolerance stands: the development of a) willingness b) readiness to human coexistence with other people, communities and taking their circumstances for what they are. The scientist believed that "Ready – is the internal state, motivation, desire and ability a positive attitude to the object of attention. While preparedness – a practical communication skills and understanding, the ability to ascertain the nature of things, the desire to try to understand the other and the circumstances by which it is possible "[5, 449].

The teacher stressed: there can not be education in the spirit of humanism without human love and respect for children.

Love has combined with reasonable rigor and demanding – the right, but not educationally inconvenient, unfair.

Vasili Alexandrovich stressed: "Whatever facets of human will and reason, heart and wisdom are not revealed in your face before your child: acceptance, praise, delight, anger, outrage, condemnation (yes, these feelings teacher also has the right, he – not disembodied angel) "– each of these facets should open in the background the main thing – respect the human, the exaltation of man" [5, 125].

The scientist has repeatedly declared his unwavering belief that has no child who could not be with the efforts of educators humane, educated, moral, industrious, tolerant.

He believed that: "The real skill of the educator is to first feelings of sadness, anxiety, worry child experiencing, seeing and perceiving to heart the tears of another person" [5, 450].

Any experience at all times be done, can enrich, replenish, nurture. This, is the essence of tolerance – tolerance purposeful formation experiences, that create space for direct or indirect interaction with others in looks or behavior of people, their communities. The educational process should ensure the creation of pedagogical conditions that promote formation of tolerant beliefs, attitudes and skills of tolerant behavior in the family, school, in their future careers involving all stakeholders (parents, teachers, caregivers and society in

general). The role in establishing tolerance and formation of entities owned institutions of higher education which trains future teachers of pre-school education.

Thus, the process of education of preschool children must, on the one hand, to meet the needs of society, on the other – to consider the interests of the individual. Outstanding teacher VASukhomlinsky wrote: “Where there is no sensitivity, subtlety of perception of the world, grow callous, heartless people. Sensitivity, vulnerability soul is formed in childhood. If prohayani childhood – would never catch up “[6, 87]. So tolerance in preschool children – is, from an educational point of view, the organization focused positive experience of tolerance, ie deliberate creation of conditions conducive to interaction with other children, whatever they are. The first step in this direction is preventive work, which aims to prevent manifestations of intolerance in children’s team kindergarten. An important condition for tolerance is the willingness of children to coexistence, interaction with other children and taking their circumstances for what they are. When we readily understand the internal state of the child, his motivation, desire and ability to tolerance towards peers; while preparedness – a practical communication skills and understanding, the ability to find out the nature of things, the desire to understand the other and its problems. Child heart felt another person – so you can formulate an important educational task “- wrote VASukhomlinsky [6, 89].

Teachers in higher education pedagogy should be based on cooperation and respect for each individual student. The development of tolerance in the educational process of higher education must take place through constructive dialogue and interaction between teacher and student. Under such conditions, there is mutual tolerance enriching experience acquiring, creating emotional and intellectual moral basis for which identity is formed. An important task of the teacher of high school life is the organization of students, creating situations that allow expression of tolerance among students, respect for people and the organization of space in a tolerant school.

References:

1. Bech ID Educating the individual / ID Bech. – Tutorial. – K.: Lybid, 2008. – 848 p.
2. Bajborodov LV tolerance of education in the process of organization and communication activities Shkolnikov / LV Bajborodov // Yaroslavl pedagogical Journal. – 2003. – № 1. – P. 48 – 53.
3. U. S. Goncharenko Ukrainian Pedagogical dictionary / U. S. Goncharenko. – K.: Lybid, 1997. – S. – 256.
4. National osovity doctrine of Ukraine in the XXI century // Education of Ukraine. – 2002. – April. – № 33 (329). – P. 4-6.
5. Sukhomlinsky VA Selected Works: 5 tons. // VA Sukhomlinsky. -
6. K.: Soviets. School, 1978. – Vol.1. – S. 449.
7. Sukhomlinsky VA Selected Works: 5 tons. // VA Sukhomlinsky. -
8. K.: Soviets. School, 1977. – V.3. – 670 p.
9. Sukhomlinsky VA Selected Works: 5 tons. // VA Sukhomlinsky. – K.: Soviets. School, 1977. – T.4. – 637 p.
10. T. Osipov, Bartenev IA, White O. Educational work with students: Training. manual / Pod Society. Ed. T. Osipova. – Odessa: Phoenix, 2006. – 288 p.

Наливайко Ольга Борисівна
аспірант кафедри педагогіки
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ КОНТЕКСТНОГО НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ЛІКАРЯ

У статті висвітлюється специфіка поняття «контекстна підготовка», яка полягає в тому, що вона є системною і включає навчання професійної лікарської діяльності і виховання майбутніх лікарів. Відзначається також, що використання контекстного підходу в процесі навчання майбутніх медиків дозволяє уникнути або зменшити небажані характеристики традиційних форм навчання.

Ключові слова: діяльнісний підхід, контекстна підготовка, лікарська діяльність, контекстне навчання.

The article highlights the specificity of the «contextual training» concept which is a certain system and includes training of professional medical practice and education of future physicians.

It is also noted that the use of the contextual approach in the training of future physicians helps to avoid or reduce the undesirable characteristics of traditional forms of learning.

Keywords: activity approach, contextual training, medical practice, contextual learning

На сучасному етапі неможливо уявити процес викладання в медичних навчальних закладах без використання як традиційних, так і інноваційних підходів у вивченні різних дисциплін. Для процесу вивчення навчального матеріалу можливе поєднання двох чи більше педагогічних технологій, що дозволяє досить чітко поставити задачі, визначити цілі, структурувати зміст різної складності і зробити доступним для розуміння різній групі слухачів.

Технологія контекстного навчання бере свій початок із розробленої в 1991 році А. Вербицьким концепції контекстного навчання, її основою є діяльнісна теорія оволодіння соціальним досвідом (Л. Виготський, А. Леонт'єв, С. Рубінштейн), згідно якої засвоєння змісту освіти, соціального та професійного досвіду відбувається в процесі власної мотивованої активності (активної діяльності студента).

У якості концептуальних засад контекстного навчання А. Вербицький визначає: 1) діяльнісну теорію навчання, розвинуту у класичній психології та уточнену у теорії контекстного навчання; 2) теоретичне узагальнення багаторічного досвіду використання форм та методів активного, у тому числі проблемного навчання; 3) сутнісно утворювальну категорію «контекст», виходячи з якої моделюється предметний та соціальний зміст майбутньої професійної діяльності студентів [2, 43].

Діяльність лікаря вимагає необхідності володіння такими якостями, як соціальна адаптація, високий рівень інтелектуального розвитку, нервово-психічна стійкість, толерантність, професійне мислення, комунікативна компетентність та ін. Він повинен мати чітко сформовану професійну культуру.

Однією з основних проблем професійної освіти є перехід випускників від навчальної діяльності до діяльності професійної. Основні її наслідки полягають у складності професійної та соціальної адаптації молодих фахівців і тривалому періоді невисокої ефективності їхньої праці. За словами доктора психологічних наук А. Вербицького, складність такого переходу пов'язана з «перетворенням знань із предмету навчальної діяльності в засіб регуляції діяльності професійної, зі зміною одного провідного типу діяльності іншим, зі зміною соціальної позиції людини» [1, 33]. Таким чином, змінюється характер самої діяльності, при цьому з позиції діяльничого підходу головним «двигуном» проходження даного переходу є трансформація мотивів (саме мотив – констатуюча ознака діяльності). Основними в навчальній діяльності є пізнавальні мотиви, в практичній діяльності – професійні. Відповідно, успішність переходу від навчально-пізнавальної діяльності студента до професійної діяльності спеціаліста багато в чому залежить від трансформації пізнавальних мотивів у професійні [1, 38].

Сутність пізнавальної мотивації полягає у прагненні здобувати, виробляти знання. «Професійна мотивація – система внутрішніх спонукань, які викликають трудову активність людини, спрямовують її на досягнення професійних цілей і регулюють структуру та функції діяльності» – писав В. Дружинін [3, 136].

Система переходу від професійної діяльності до навчання та від навчання до професійної діяльності може бути реалізованою через професійний контекст. В даному випадку під професійним контекстом розуміється сукупність предметних задач, організаційних, технологічних форм і методів діяльності, ситуацій соціально-психологічної взаємодії, котрі характерні для певної сфери професійної діяльності.

Професійний контекст відтворюється в навчально-виховному процесі та складається з соціального контексту, що відображає норми відносин і соціальних дій, а також їхню ціннісну орієнтацію та технологію трудових процесів. Особистісний компонент при цьому характеризує морально-етичні правила, норми поведінки та взаємовідносин фахівців як представників даної соціально-професійної системи, їхні соціально-психологічні якості та характеристики.

Специфіка поняття «контекстна підготовка» полягає в тому, що воно є системним і включає навчання професійної лікарської діяльності й виховання майбутніх лікарів, позначаючи цілісний процес спільної діяльності викладача та студентів-медиків, на кожному етапі якого відбувається трансформація навчальної діяльності в навчально-професійну або квазіпрофесійну діяльність, формується професійна культура майбутніх лікарів, яка характеризує їхню професійну компетентність.

Контекстне навчання студентів-медиків необхідно застосовувати не епізодично, а системно, що буде гарантувати досягнення поставленої мети.

Для реалізації даного підходу створюються психологічні моделі діяльності, завдяки яким студентам стає зрозуміло, як, в якій послідовності і чому слід виконувати певні операції, щоб правильно здійснити всю діяльність. Таким чином, згідно з концепцією контекстного навчання система діяльності майбутнього лікаря відображається в діяльничій моделі його професійної підготовки. Предметний контекст діяльності студента проектується як система навчальних проблемних клінічних ситуацій, задач і проблем, наближених до професійних. Соціальний зміст інтегрується в навчальний процес через форми спільної діяльності майбутніх лікарів.

Узагальнюючи вищевикладений матеріал, можна зробити висновок про те, що використання контекстного підходу в процесі навчання майбутніх медиків дозволяє уникнути або, принаймні, зменшити небажані характеристики традиційних форм навчання. Існує величезний потенціал для реалізації контекстного підходу в педагогічній практиці викладачів медичних університетів, оскільки саме в медичній професії можна знайти широкий простір для реалізації ідей використання квазіпрофесійної діяльності студентів у процесі навчання.

Література:

1. Вербицкий А.А. Инварианты профессионализма: проблемы формирования: монография / А.А. Вербицкий, М.Д. Ильязова. М.: Логос, 2011.- 288 с.
2. Вербицкий А.А. Компетентносный поход и теория контекстного обучения / А.А. Вербицкий. – М.: Исслед. Центр, 2004. – 84с.
3. Психология: учебник для гуманитарных вузов / под общ. ред. В.Н. Дружинина. СПб.: Питер, 2002. – 416 с.

Сурсаєва Інна Станіславівна

здобувач кафедри педагогіки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, викладач Вінницького медичного коледжу ім. акад. Д.К. Заболотного

ІГРОВЕ МОДЕЛЮВАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО МИСЛЕННЯ У СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО КОЛЕДЖУ

У статті розглядається питання включення майбутніх фельдшерів у професійну діяльність засобами ігрового моделювання. Звертається увага на ділову гру як форму діяльності в умовній обстановці, яка наближена до реальної, котра виступає засобом моделювання різних професійних ситуацій, зменшуючи протиріччя між абстрактним характером навчального предмету і конкретною формою професійної діяльності.

Ключові слова: професійна підготовка; професійна діяльність; ділова гра; ігрове моделювання; кейс-метод.

The article discusses the future inclusion of assistants in the professional activities of gaming simulation. Attention is drawn to the game as a form of business activity in an environment that is close to reality, which is a mean of modeling a variety of professional situations, reducing the contradiction between abstract academic subject and specific form of professional activity.

Keywords: professional training; professional activity; business game; game design; case-method.

Конструювання навчального процесу в сучасній педагогічній практиці часто здійснюється на основі навчання через діяльність. Українські науковці гру визначають як активність індивіда, яка спрямована на умовне моделювання певної розгорнутої діяльності. Основними компонентами гри є: зміст, сюжет; ролі учасників гри; ігрові дії як засоби реалізації визначених ролей; ігрові предмети, що замінюють реальні об'єкти; рольові взаємини між учасниками гри. Завдяки використанню ділової гри

процес навчання максимально наближається до реальної практичної діяльності. Формування професійного мислення є основною метою освітнього процесу у медичному коледжі.

Видатні вітчизняні психологи Б. Ананьєв, Л. Виготський, О. Леонтьєв, С. Рубінштейн, Д. Ельконін таке поняття як «гра» зіставляють із поняттям «людська діяльність». Так, Л. Виготський встановив механізм розвитку самого учасника гри за рахунок уявлюваної ситуації, яка створюється у грі [1]; С. Рубінштейн стверджує, що особистість через гру виражає своє ставлення до навколишньої дійсності [4].

Ділова гра – це форма діяльності в умовній обстановці, яка наближена до реальної. Вона виступає засобом моделювання різних професійних ситуацій, зменшуючи протиріччя між абстрактним характером навчального предмету і конкретною формою професійної діяльності [2, с. 61].

Ігри дають таку практику, яку ніщо інше дати не може. Діяльнісні технології, тобто методи активного навчання, при вивченні клінічних дисциплін є ядром навчання. Вони включають у себе аналіз виробничих ситуацій, розв'язання ситуаційних задач, ділові та рольові ігри. Використання в навчальному процесі імітаційних методів навчання дозволяє студенту засвоїти необхідні знання в ігровій формі, розвинути вміння працювати в команді.

При вивченні дисциплін медико-біологічного циклу, проведення ігор складає основу для формування професійного мислення у студентів медичного коледжу, де можуть бути впроваджені у навчальний процес різні, зростаючі по складності варіанти ділових ігор. Такі методи навчання відображають суть майбутньої професії, формують професійні якості спеціалістів, є базою, на якій студенти відпрацьовують професійні навички в наближених до реальності умовах. Аналіз помилок студентів під час гри знижує ймовірність їх повторення у реальному житті.

Використання кейс-методу та методу ділової гри припускає досить високий рівень базисних знань із анатомії, фармакології, біології та ін. Кейси мають суто діагностичну спрямованість. Сама схема ситуаційно-рольової гри проста і призначена для вироблення у студента вміння спілкуватися з різними типами пацієнтів, розвитку професійного мислення та діагностичних навичок. Всі студенти діляться на чотири підгрупи: студент-пацієнт, студент-фельдшер, студент-діагност, студент-координатор. Під час заняття викладач моделює ситуацію згідно теми, в кожному кейсі робить акцент на набуття конкретних знань і навичок. Розроблена схема гри застосовна до розбору будь-якої клінічної патології. Використання одного шаблону дозволяє студентам в ході циклу занять мінятися ролями, розігрувати різні варіанти рішення однієї задачі.

Як і в будь-якому методі навчання, в структурі ситуаційно-рольових ігор можна виділити об'єктивну та суб'єктивну частини. Ситуаційно-рольові ігри являють собою особливий варіант педагогічної взаємодії зі студентом, де домінує суб'єктивна сторона. Гра активізує процес невимушеного запам'ятовування.

Використання в навчальному процесі ситуаційно-рольових ігор за кейс технологією має низку переваг: акцент навчання переноситься на вироблення знань, а не на оволодіння готовими знаннями; студенти вчать лікувати не хворобу, а хворого; долається «сухість» і неемоційність у вивченні складних питань; студенти от-

римують життєво важливий досвід рішення проблем, можливість зіставляти теорії і концепції з реальним життям; у студентів розвивається вміння слухати та розуміти інших людей, працювати в команді.

Мета навчальної ігрової імітації – формування у студента – майбутнього фельдшера розуміння необхідності вибору досліджуваного матеріалу та методів лабораторної діагностики інфекційних захворювань, підбору засобів специфічної профілактики й терапії.

Ділова гра в медицині дозволяє: занурити студентів у атмосферу інтелектуальної дійсності, досить близьку до професійної практичної діяльності фельдшера; створювати гравцям динамічно мінливу картину залежно від правильних і помилкових дій і рішень; забезпечувати виховну функцію; відпрацьовувати вміння проводити диференціальну діагностику коротким шляхом за мінімальний час і призначати оптимальну тактику лікування найбільш простими і доступними методами; сприяти створенню оптимального психологічного клімату спілкування з хворими і колегами по роботі; розвивати навички ефективно діяти в первинній долікарській мережі – на амбулаторному прийомі на ФАП, на швидкій допомозі та ін.; в якості контролю професійної підготовки слугувати бар'єром на шляху до ліжка хворого, пропускаючи до нього лише професійно підготовлених спеціалістів [3, с. 114].

Таким чином, гра, будучи простим і близьким людині методом пізнання навколишньої дійсності, найбільш природній і доступний шлях до оволодіння знаннями, вміннями й навичками. Студенти, виконуючи ролі медичних працівників, відпрацьовують алгоритми надання невідкладної долікарської допомоги в ігровій формі.

Література:

1. Выготский Л. С. Собр. соч.: в 6 т. / Выготский Л. С. – М.: Педагогика, 1982 – 1984. – Т. 4. – 432 с.
2. Денисенкова Е.П. Роль деловой игры в процессе формирования и оценивания общих и профессиональных компетенций выпускника медицинского училища // Медсестра, 2012. – № 7. – С.60-66.
3. Максименко С.Д. Роль стимуляційних технологій у клінічному навчанні студентів оцінювання результатів навчання. Методичні рекомендації для науково-педагогічних працівників та студентів / С.Д. Максименко, М.М. Філоненко. Київ – 2012. – 15 с.
4. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии: в 2 т. / Рубинштейн С.Л. – М.: Педагогика, 1989. – Т. 1. – 448 с.

Мозолев Олександр Михайлович
професор кафедри теорії і методики
фізичної культури та валеології
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
кандидат педагогічних наук, доцент

ЗМІСТ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВЛАДИ З РОЗВИТКУ ОСВІТИ В СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В ПОЛЬЩІ

Ключові слова: органи влади, освіта, розвиток, фізична культура.

Організаційно-змістова діяльність державних органів влади з розвитку освіти в сфері фізичної культури і спорту являє собою внутрішньо-упорядковану систему, форму організаційних відносин її складових елементів і створюється суб'єктом управління для оптимізації зв'язків та відносин.

Центральним органом виконавчої влади в республіці Польща є Рада міністрів Польщі. Відповідно до Конституції Рада міністрів визначає основні напрями внутрішньої і зовнішньої політики, забезпечує виконання законів, видає нормативні акти, координує та контролює роботу державних органів влади [6, с. 19]. Рада міністрів в республіці Польща несе політичну відповідальність за економічну, соціальну, культурну, екологічну діяльність органів державної влади, координує і контролює роботу міністерств та державних установ. Вона забезпечує реалізацію державної політики в економічних, соціальних і інших сферах діяльності шляхом надання відповідних розпоряджень, що регулюють діяльність державних органів влади, здійснює контроль за діяльністю центральних і територіальних органів виконавчої влади в тому числі з розвитку освіти в сфері фізичної культури і спорту.

До складу Ради міністрів входить дев'ятнадцять міністерств. Кожне міністерство виконує політичну та адміністративно-управлінську функцію. Політична функція полягає в підготовці нормативно-правових актів у визначеній сфері діяльності міністерства і відображає інтереси держави та суспільства. Адміністративно-управлінська функція полягає в організації управління процесами в визначеній сфері діяльності міністерства за допомогою адміністративно-технічного апарату. На міністерства покладаються завдання співпраці з іншими міністерствами в розробці і реалізації державної політики, співпраці з місцевими органами влади та суспільними організаціями. Кожне міністерство має виконавчий апарат і свою структуру.

Міністерства виконують свої функції в визначених сферах діяльності. Разом з тим вони можуть виконувати ряд спільних функцій, коли завдання одного міністерства пересікаються з завданнями іншого міністерства. До таких спільних завдань відноситься розвиток освіти в сфері фізичної культури і спорту. Ці завдання торкається функціональної діяльності Міністерства народної освіти, Міністерства науки і вищої освіти, Міністерства спорту і туризму. Вони здійснюють управлінський процес розвитку освіти в сфері фізичної культури і спорту.

Державна політика розвитку освіти в Польщі передбачала розподіл функцій органів управління освітою і включала: державні органи управління (Міністерство

науки і вищої освіти, Міністерство національної освіти); регіональні органи управління освітою (в воєводствах, гмінах, повятах); регіональні та міські органи управління освітою; органи управління окремим навчальним закладом, на які покладались завдання з розвитку освіти в сфері фізичної культури і спорту [7]. При органах управління освітою створювались дорадчі колегіальні органи: при Міністерстві національної освіти – Державна рада освіти; при Міністерстві науки і вищої освіти – Головна рада вищої освіти; при кураторі освіти – Воєводська рада освіти; при місцевих органах самоврядування – рада освіти; при ректорі вищого навчального закладу – сенат; при директорів школи – рада школи.

Державна рада освіти виконує наступні завдання, що стосуються розвитку освіти в сфері фізичної культури і спорту:

- встановлює принципи освітньої політики держави;
- розробляє та подає міністру народної освіти проекти законодавчих актів;
- розробляє пропозиції щодо фінансування освітньої діяльності;
- надає пропозиції до бюджету з питань розвитку освіти;
- відстоює свої пропозиції в комісіях Сейму і Сенату;
- встановлює критерії розподілу коштів, що знаходяться в розпорядженні міністра народної освіти;
- висловлює думки щодо концепції розвитку освіти;
- визначає стандарти навчання і розглядає програми їх реалізації;
- висловлює думки щодо проектів правових актів, що стосуються проблем розвитку освіти;
- розглядає інші питання, відносно розвитку освіти.

Головним завданням кураторів освіти є проведення державної політики з питань розвитку освіти, в тому числі і в сфері фізичної культури і спорту, допомога органам управління освітою на місцевому рівні та проведення на теренах свого воєводства педагогічного нагляду, що обіймає сукупність педагогічної діяльності навчальних закладів. Куратори освіти в своїй діяльності безпосередньо підпорядковані міністру національної освіти, співпрацюють із ним та з органами місцевого самоврядування [3]. На воєводську раду освіти покладаються наступні завдання з розвитку освіти в сфері фізичної культури і спорту [5]:

- впровадження державної політики розвитку освіти в регіоні;
- здійснення педагогічного спостереження за закладами освіти регіону;
- дослідження освітніх потреб населення регіону;
- допомога органам управління освітою на місцевому рівні;
- аналіз педагогічної, виховної, наукової, оздоровчої та спортивно-масової роботи закладів освіти в регіоні;
- підготовка пропозицій до Державній раді освіти щодо розвитку освіти в встановленому регіоні;
- підготовка пропозицій щодо фінансування закладів освіти.

Місцеві органи влади фінансують навчальні заклади, визначають їх мережу, забезпечують соціальний захист їх працівників і дітей, співпрацюють з центральними органами виконавчої влади щодо питань якості освіти. Питання розвитку освітньої діяльності покладені на раду освіти місцевого самоврядування. Завдання ради освіти місцевого самоврядування визначає стаття 48 Закону “Про систему освіти” від 7.09.1991 р. [8].

До завдань ради освіти місцевого самоврядування з питань розвитку освіти в сфері фізичної культури і спорту відноситься: дослідження освітніх потреб у сфері дії органів місцевого самоврядування та підготовка проектів законодавчих актів щодо їх задоволення; оцінка бюджету місцевого самоврядування в частині, що стосується видатків на освіту; визначення доцільності мережі державних шкіл та дошкільних установ; оцінка проектів актів місцевого законодавства, виданих з питань освіти; вираження інших думок в питаннях щодо розвитку освіти.

Місцеві органи виконавчої влади сприяють розвитку освіти в сфері фізичної культури і спорту, здійснюють фінансування освітніх і спортивних заходів, працюють над покращенням спортивної інфраструктури в тому числі і зон масового рекреаційного відпочинку, а також спортивних споруд і спортивних майданчиків загального користування [2].

На місцеві органи державної влади з питань розвитку освіти в сфері фізичної культури і спорту в Польщі покладаються завдання з координації діяльності і забезпечення взаємодії роботи закладів освіти, спортивних клубів, суспільних організацій [4]. Головним завданням місцевих органів державної влади з питань розвитку освіти в сфері фізичної культури і спорту є задоволення потреб спільноти з проведення освітньої діяльності серед молоді та дорослої частини населення спрямованої на необхідність підтримання здоров'я та ведення здорового способу життя, проведення заходів з оздоровлення, необхідності занять руховою активністю і спортом. Кількісними і якісними характеристиками ефективності діяльності місцевих органів державної влади з розвитку освіти в сфері фізичної культури і спорту виступають оціночні судження мешканців регіону про надійність, доцільність, ефективність прийняття відповідних рішень, які забезпечують високий рівень функціонування та розвитку сфери фізичної культури і спорту, надання освітніх, фізкультурно-оздоровчих і спортивних послуг населенню регіону у відповідності до їх потреб.

Керівники навчальних закладів втілюють освітню політику держави на практиці, в тому числі і в сфері фізичної культури і спорту. При виконанні покладених на них завдань вони співпрацюють із громадськими органами своїх навчальних закладів. Громадські та колегіальні органи (рада школи, батьківська рада, учнівське, студентське, аспірантське самоврядування), органи учнівського, студентського та аспірантського самоврядувань співпрацюють із керівниками своїх навчальних закладів та між собою [1].

Список використаних джерел:

1. Гриневич Л.М. Тенденції децентралізації управління базовою освітою в сучасній Польщі: Дис.... канд. пед. наук: 13.00.01 / Лілія Михайлівна Гриневич – 2005. – 259 с.
2. Edukacja w gminie, powiecie i województwie: z wzorami regulaminów i uchwał [red. t. A. Gałuszka, W. Misztal, P. Stańczyk]; Federacja Związków i Stowarzyszeń Gmin i Powiatów RP. Centrum Prawa Miejscowego. – Kraków: Fundacja Rozwoju Samorządności i Prasy Lokalnej, 1999. – 108 s.
3. Lackowski J. Zadania kuratora oświaty / J. Lackowski // Edukacja w gminie, powiecie i województwie: z wzorami regulaminów i uchwał / red. t. A. Gałuszka, W. Misztal, P. Stańczyk ; Federacja Związków i Stowarzyszeń Gmin i Powiatów RP ; Centrum Prawa Miejscowego. – Kraków: Fundacja Rozwoju Samorządności i Prasy Lokalnej, 1999. – S. 14–16.

4. Matusz T. Gmina, powiat, województwo – zadania i kompetencje w zakresie oświaty / T. Matusz // Edukacja w gminie, powiecie i województwie: z wzorami regulaminów i uchwał / [red. t. A. Gałuszka, W. Misztal, P. Stańczyk] ; Federacja Związków i Stowarzyszeń Gmin i Powiatów RP ; Centrum Prawa Miejscowego. – Kraków: Fundacja Rozwoju Samorządności i Prasy Lokalnej, 1999. – S. 9–13.
5. Ministerstwo Edukacji Narodowej do samorządu terytorialnego / [zeszyt oprac. S. Prażmowski]. – Warszawa: MEN. Biuro Administracyjno-Gospodarcze, 2001. – 112 s.
6. Skrzydło W. (red.), Polskie Prawo Konstytucyjne, LTN, Lublin, 1999.
7. Smołański A. Zagadnienia administracji edukacyjnej / A. Smołański. – T. 3. – Kraków : Impuls, 1999. – 111 s.
8. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. O systemie oświaty // Dziennik Ustaw // z 2004 r. Nr 256. – Poz. 2572.

Дудко Я. В.

кандидат педагогічних наук,
старший викладач
кафедри педагогіки і педагогічної майстерності
Мелітопольського державного
педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького

Рубан О.П.

магістрант
Мелітопольського державного
педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького

**УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ
НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ
УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ У СУЧАСНОМУ
ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ**

Ключові слова: управління, виховання, національно-патріотичне виховання, учні, школа.

Keywords: government, education, national and patriotic education, pupils, school.

Соціальна ситуацією, що склалася нині в Україні, обумовила появу актуальної проблеми, що стосується патріотичного виховання особистості. Особливим осередком формування національно-патріотичної компетенції учнів є загальноосвітній навчальний заклад. Школа на сучасному етапі розвитку суспільства покликана віддати пріоритети вихованню патріотизму як складнику світогляду учня та його ставленню до рідної країни, інших націй та народів, національних святинь, посиленню любові до України, мови, почуттю відповідальності за її незалежність, збереженню матеріальних і духовних цінностей.

Процес актуалізації проблеми національно-патріотичного виховання молоді широко представлено чинним українським законодавством і регулюється відповідними нормативно-правовими документами: Концепцією державної цільової соціальної програми патріотичного виховання населення на 2013-2017 роки, Наказом Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді», Національною доктриною розвитку освіти України у ХХІ столітті, Указами Президента України «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні», «Про додаткові заходи щодо підвищення якості освіти в Україні», а також Національною стратегією розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки.

У вищезазначених документах пошук інноваційних шляхів удосконалення системи управління формуванням національно-патріотичної компетенції учнів в загальноосвітньому навчальному закладі постає одним із стратегічних завдань модернізації освіти України.

Аналіз основних досліджень і публікацій щодо питання модернізації системи управління формуванням національно-патріотичної компетенції учнів в загальноосвітньому навчальному закладі є актуальною та мало досліджуваною проблемою сьогодення. Наукові засади управління навчальними закладами досліджені у наукових працях вітчизняних та зарубіжних вчених Т. Десятова, Б. Тевліна, Г. Єльнікової, Л. Карамушки, В. Кукушиної, Є. Хрикова та ін.; шляхи удосконалення та оновлення управлінського апарату школи представлені у наукових роботах Т. Волобуєвої, В. Лазарева, В. Малихіної, О. Мармази, С. Немченка, Є. Павлютенкова, М. Поташника та ін.; психологічні основи національно-патріотичного виховання досліджували Л. Виготський, Г. Костюк, О. Леонт'єв, О. Петровський, П. Якобсон та ін.; педагогічний аспект національно-патріотичного виховання молоді є предметом наукового дослідження О. Вишневського, Р. Захарченка, Б. Цимбалістого, Я. Яреми, О. Ярмоленка та ін.

Ми погоджуємося з думкою Н. Снопко, що «національно-патріотичне виховання – це процес свідомого та цілеспрямованого впливу на особистість, що призводить до виникнення у неї стійких механізмів регулювання патріотичної свідомості, патріотичного відношення і поведінки» [2, 11]. У свою чергу М. Дідовець підкреслює, що «патріотичне виховання є складовою частиною загального навчально-виховного процесу учнівської молоді, головна мета якого: набуття соціального досвіду, готовність до виконання громадянських і конституційних обов'язків, успадкування духовних надбань українського народу, досягнення високої культури взаємин, формування особистісних рис громадянина Української держави, фізичної досконалості, моральної, художньо-естетичної, інтелектуальної, правової, трудової, екологічної культури» [1, 30].

Аналіз наукової літератури дав можливість встановити, що сутність процесу «управління формуванням національно-патріотичної компетенції учнів старших класів у сучасному загальноосвітньому навчальному закладі» полягає в становленні комплексного духовно-морального стану особистості, що виявляється у почутті любові до Батьківщини, рідної мови і народних традицій, здатності до успадкування культурних надбань українського народу та свідомого збереження, примноження національних духовних цінностей, готовності відстояти незалежність країни, служити та захищати її.

Визначено умови (психологічні, науково-методичні, інформаційні) та структуру (когнітивний, організаційно-технічний, особистісний, рефлексивний компоненти) процесу управління формуванням національно-патріотичної компетенції учнів старших класів у сучасному загальноосвітньому навчальному закладі.

Література

1. Дідовець М. Коли бракує концепції національного виховання / М. Дідовець // Віче. – 2005. – № 2. – С. 30–32.
2. Снопко Н.М. Психологические механизмы и педагогические основы патриотического воспитания в системе профессионального образования / Н.М. Снопко. – М., 2007 – 134 с.

Іващенко О.Г.

Ст. викладач, факультет лінгвістики
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут», м. Київ

РОЗВИТОК ПОЗИТИВНОГО КОНСТРУКТИВНОГО МИСЛЕННЯ ЯК ЗАВДАННЯ ОСВІТИ В ІНФОРМАЦІЙНУ ЕПОХУ

Аннотація: *Рассматриваются тенденции развития позитивного конструктивного мышления в условиях современного информационного общества. Развитие такого мышления является задачей всех видов образования. Особую роль в этом процессе играют различные формы дополнительного образования, в частности, профессиональные сообщества, где объединяется процесс обучения и общения для решения конкретных практических задач.*

Abstract: *Tendencies in the development of positive constructive thinking in the modern information society are considered. The development of this thinking is a task of all kinds of education. Various forms of supplementary education which connect training and communication of their participants with the purpose to solve concrete practical problems are of importance in this process.*

Анотація: *Розглядаються тенденції розвитку позитивного конструктивного мислення в умовах сучасного інформаційного суспільства. Розвиток такого мислення є завданням усіх видів освіти. Особливу роль у цьому процесі відіграють різні форми додаткової освіти, зокрема, професійні спільноти, де об'єднується процес навчання та спілкування для розв'язання конкретних практичних задач.*

Ключевые слова: конструктивное мышление; развитие; образование; коммуникация; информационное общество; практические проблемы.

Keywords: constructive thinking; development; education; communication; information society; practical problems.

Ключові слова: конструктивне мислення; розвиток; освіта; комунікація; інформаційне суспільство; практичні проблеми.

Інформаційні зміни в суспільстві, нові технології збереження та передачі інформації, розвиток транспорту відкривають перед людством великі перспективи. Людина одержує більше можливостей зрозуміти своє місце у житті, здійснити позитивні зміни у своїй діяльності та у діяльності суспільства. Але технологічні зміни пов'язані також із негативним впливом на людину і світ. Це і забруднення навколишнього середовища, це і вплив на мислення та світогляд людей за допомогою засобів масової інформації. Тому все більше зростає роль самостійного мислення людини, розвитку її можливостей оцінювати інформацію з точки зору цінностей, прийнятних для кожної людини, для існування всього людства.

Велику роль в цьому може відігравати освіта. В останні роки багато говорять про кризу в освіті [5]. Спостерігається тенденція вже інакше розглядати та оцінювати освіту, ніж раніш [6, с. 5-10]. Це можна побачити на змінах напрямків підготовки

людини до життя і професійної діяльності в системі освіти. Раніш намагалися підготувати вузькоспеціалізованого фахівця, який займав потім своє місце в системі поділу праці, і, як правило, успішне виконання своїх професійних функцій у своїй вузькоспеціалізованій сфері діяльності забезпечувало життя людини, приносило їй життєвий успіх. Тепер часто спостерігається картина, коли людина, навіть якщо вона досконало володіє знаннями і навичками за конкретним фахом, навіть якщо діяльність за цим фахом потрібна суспільству і користується попитом, не може задовольнити себе ні матеріально, ні морально.

Потрібним стає ще і розвиток світогляду, вміння жити у суспільстві з великою кількістю особистих (безпосередніх) та опосередкованих контактів, що найбільш характерно для великих міст, але стає можливим вже всюди, чому сприяють засоби інформації та транспорту.

Зміни в сучасному світі стають предметом досліджень в багатьох галузях науки. З'являються численні праці з філософії, психології, соціології, педагогіки, фізіології, економіки тощо, де розглядаються різноманітні проблеми сучасного суспільства, життя та діяльності людини [2; 3; 4; 8; 9; 10]. Сьогодні є багато міждисциплінарних досліджень, що намагаються досягнути вузькі або широкі проблеми людства з точок зору різних наук, деякі з яких були раніше несумісними [8; 10].

В процесі досліджень виникає багато термінологічних проблем, стає необхідним вже інакше розглядати, тлумачити, застосовувати відомі терміни і поняття, наприклад, «людина», «життя», «щастя», «свобода», «держава», «здоров'я», «добробут». Можливим є виникнення нових понять, назв і термінів. Але і відомі традиційні назви, які вживають у традиційному розумінні, але у новому контексті життя можуть призводити до непорозумінь.

З точки зору впливу інформації на мислення і світогляд людей в сучасному світі спостерігається така тенденція: раніше, коли технічні можливості засобів інформації були значно обмежені, людина сприймала світ переважно безпосередньо, керувалась у своїй діяльності своїм близьким безпосереднім досвідом, набутим у безпосередніх контактах з навколишнім світом. Сьогодні, коли завдяки бурхливому розвитку інформаційних технологій з'явилися величезні обсяги різноманітної опосередкованої, непрямой інформації, яка часто має привабливі форми, людина вже не може оцінювати навколишнє середовище тільки на основі власного безпосереднього досвіду. В таких умовах широкі можливості інформаційних технологій дозволяють майже безвідповідально подавати великі фрагменти інформації, вигідної окремим особам або групам осіб. Виникає також так звана гонзо-журналістика, ще малодосліджений феномен, який характеризується не лінійністю змісту, еkleктичністю, суб'єктивізмом, де «не події створюють репортера, а репортер – події». Гонзо-журналістика в сучасному медіа-просторі представлена у двох напрямках: спеціалізовані інформаційні портали та несистемні потоки інформації у блогосфері (мережеві щоденники). Це один з нових видів Інтернет-журналістики, популярність якого зростає, а наслідки потребують досліджень [1, с. 442].

Раніше поширювана інформація більш відповідала інтересам суспільства, навіть якщо у ній існували відхилення від реального стану речей, за неї все ж відповідали великі впливові групи – авторитетні громадські організації, партії, держава. З появою нових технологій інформацію можна створювати та поширювати

зі значно меншими витратами, тому цим можуть користуватись окремі особи або групи людей, які фактично не мають великого значення у суспільстві, але завдяки систематичній демонстрації «картинок» у телебаченні, Інтернеті, друкованих засобах інформації, вони видають свої ідеї як ті, що мають велике значення для суспільства. І значна кількість людей може повірити таким особам та їх ідеям, оскільки ще зберігається сила інерції, коли відомості у засобах масової інформації, навіть якщо вони не завжди відповідали істині, реаліям життя, закономірностям розвитку суспільства, уявляються представленими з боку великих, впливових, авторитетних організацій, тих, що в значній мірі (в тій чи іншій формі) несли відповідальність перед суспільством, оскільки тільки такі впливом організації могли дозволити собі (до появи нових інформаційних технологій) широко розповсюджувати великі обсяги інформації.

В наш час зростає роль маніпуляції суспільною свідомістю [3; 4] за допомогою інформаційних технологій та спеціальних методів в інтересах окремих груп людей, діяльність яких не завжди відповідає інтересам інших людей і суспільства в цілому. Інформація, яка ще по інерції може сприйматися як авторитетна завдяки привабливій формі та спеціальним прийомам, що сприяють створенню ілюзій наближення до істини, а у комбінації з деякими реальними фактами стає для все ще великої кількості людей важливою і впливовою. Люди, які так сприймають інформацію, можуть через це значно погіршувати своє власне становище та ситуацію в суспільстві в цілому.

Тому потрібно в наш час все більше уваги приділяти розвитку мислення людини, її умінню розпізнавати та оцінювати інформацію з точки зору її корисності для конкретної людини і для суспільства. Це пов'язано з умінням аналізувати інформацію, зіставляти поточну інформацію з інформацією в минулому та з відомими конкретній людині реальними фактами. Наприклад, якщо якась інформація надто часто повторюється у засобах масової інформації, то у деяких людей може створюватись ілюзія, що така інформація авторитетна, значна, важлива. Але якщо таку інформацію різнобічно проаналізувати, зіставити з реальними фактами та цінностями життя, може виявитись, що ця інформація далека від істини, незначна або навіть шкідлива для людини і суспільства, якщо цією інформацією керуватись у практичних діях. Велике значення має також оцінка інформації з точки зору найбільш оптимальних принципів, які виникли протягом існування людства з метою організації найбільш сприятливого взаємного існування людей на Землі та їхньої діяльності.

Вміння думати, давати оцінку суспільним явищам, знаходити конструктивні шляхи вирішення великих та малих проблем ще недостатньо розвинене у багатьох людей. Великий обсяг в сучасних уявленнях людей займає критика, пошук негативу, слабких сторін суспільних явищ, внутрішніх та зовнішніх ворогів. Однак навіть це можна назвати досягненням порівняно з мовчазною пасивною поведінкою. Але критика сама собою, пошук негативу та ворогів не роблять життя краще. Іноді така «негативізація» може навіть зачіпати інтереси інших людей, погіршувати їх становище, породжувати конфлікти між різними групами людей (як пасивні, «мовчазні» конфлікти, так і активні, руйнівні), що також не сприяє позитивному розвитку суспільства. Все це свідчить, що потрібним стає новий черговий етап розвитку мислення людини, коли необхідно обмежувати негативні емоції, негативне ставлення до інших людей і розвивати конструктивне мислення, здатність розуміти

іншого і співіснувати з ним. І для такого розвитку в наш час є більше підстав, ніж раніш, коли більшість людей мешкала на відносно обмежених територіях і практично не спілкувалась з іншими спільнотами, коли навколишній світ уявлявся ворожим, від якого потрібно оборонятись. Зараз, навпаки, завдяки новітнім засобам зв'язку і транспорту є набагато більше можливостей ознайомитись з іншими, знайти одноподумців, активно співпрацювати навіть з людьми, які живуть на великих відстанях, і спілкування з якими всього декілька десятиліть тому і уявити було неможливо.

Вчитися активно та конструктивно мислити заважає людині також традиційна зайнятість, коли через поділ праці більшість людей виконувала відносно вузькі функції, а суспільство цінувало у таких людей переважно лише результати їх праці (матеріальну та духовну продукцію). Продуктивна праця за таких умов, як правило, потребує зосередженості, тому мислення людей було задіяне переважно для досягнення вузьких цілей, пов'язаних з професійною діяльністю. Низька продуктивність праці та її несприятлива організація практично не лишають людині достатньо вільного часу для індивідуального розвитку, зокрема, для розвитку мислення. І навіть якщо виникає вільний час, як правило, відсутні мотивація та можливості для всебічного розвитку мислення. Більше говорити про розвиток мислення можливо, коли мова йде про творчі професії, в яких творчі проблеми потрібно розглядати більш цілісно, а часто це може траплятись в особливих станах, зокрема, у стані натхнення. Під поняттям натхнення у даній роботі ми розуміємо «особливий стан людини, що характеризується піднесенням її творчих сил, активізацією всіх психічних процесів. В стані натхнення одночасно приводяться в дію всі сфери психіки. Спостерігаються особлива ясність свідомості, висока продуктивність мислення й творчої фантазії, наплив почуттів й виняткова зосередженість уваги на об'єкті творчості» [7, с. 257]. Але і творчі професії обмежені більш-менш вузькими завданнями, не говорячи вже про так звані виробничо-ремісничі професії, де панують переважно набуті працівниками вузькі навички і зосередженість на відносно вузькому полі діяльності, що сприяє продуктивності праці. Навіть якщо працівник, який виконує свої функції завдяки набутим навичкам практично автоматично, має через це дещо розширені можливості думати під час роботи про інші предмети, не пов'язані безпосередньо з професійним завданням, і таке мислення також в деякій мірі розвиває його, але без практичного втілення ідей, без відповідного спілкування з іншими, без спеціального навчання таке мислення має ще великі резерви для розвитку, що в багатьох випадках не здійснюється. Людині ніколи досягнути в думках усе життя і вона йде по життю від рішення однієї вузької проблеми до іншої, через успіхи та невдачі, не думаючи про високі цілі. Для щастя людині потрібно більш об'ємне мислення. І не завжди таке мислення можна розвинути шляхом традиційного навчання. Середні та вищі навчальні заклади призначені давати освіту великій кількості людей, у цих закладах домінує масове (групове, колективне) навчання, коли опановують ся узагальнені, стандартизовані, загальні для суспільства в цілому або для представників конкретних професій і видів діяльності знання (вміння, навички, компетентності тощо) протягом обмеженого часу навчання за загальними програмами, навчальними планами, розкладом. Тому набувають значення різні типи додаткового навчання, особливо у тих формах, коли передаються не тільки якісь конкретні знання або формуються

вміння та навички, але і йде спілкування між тими, хто навчається, коли вже під час навчання встановлюються контакти між людьми для розв'язання професійних і більш широких проблем (життєвих, емоційних) тощо. Таке спілкування, якщо воно ще пов'язане з конструктивною, позитивною практичною діяльністю, сприяє розвитку мислення людини, яка одержує практичну і емоційну підтримку від інших, коли йде взаємо обмін конкретних ідей і можливостей.

Висновки

1. В сучасних інформаційних умовах виникає проблема більш широкого розвитку мислення людини, її вміння розпізнавати та оцінювати інформацію з точки зору її користності для конкретної людини і суспільства в цілому.

2. Спостерігається тенденція зміни змісту деяких ключових понять, які визначають основні людські цінності (наприклад, «людина», «життя», «щастя», «свобода», «державна», «здоров'я», «добробут»). З одного боку, це пов'язано з появою нових знань, з виникненням нових уявлень, можливостей, життєвих цілей людей. З іншого боку, такі зміни можуть виникати через маніпулювання інформацією за допомогою сучасних інформаційних технологій. Тому набуває значення розвиток самостійного мислення людини в конкретних життєвих умовах.

3. Потрібним стає новий черговий етап розвитку мислення людини, коли необхідно обмежувати негативні емоції, негативне ставлення до інших людей та ідей і розвивати позитивне конструктивне мислення.

4. Розвиток позитивного конструктивного мислення стає завданням всіх видів освіти, але значення можуть набувати (серед інших) форми додаткової освіти, пов'язані із створенням професійних спільнот, де поряд з різними напрямками навчання йде спілкування для розв'язання конкретних професійних та життєвих проблем.

Перспективи подальших досліджень. Розвиток інформаційних технологій (зокрема і подальші перспективи такого розвитку), пов'язаний, на думку багатьох дослідників, з різноманітнішими змінами майже в усіх сферах людської діяльності. Тому проблеми розвитку мислення людини в інформаційну епоху можуть стати предметом різнобічних досліджень.

Література

1. Калашникова Д.Д. Гонзо-журналістика в сучасному інформаційному просторі// Політ. Сучасні проблеми науки: тези доповідей XII міжнародної науково-практичної конференції/ редкол. М.С. Кулик та ін. – Київ: НАУ, 2012. – с. 442
2. Лизанчук В.В. Не лукавити словом/ В.В. Лизанчук, Академія наук вищої школи України, Львівськ. нац. ун-т. – Львів, 2003. – 559 с.
3. Лисичкин.А., Шелепин Л.А. Война после войны: информационная оккупация продолжается/ В.А. Лисичкин, Л.А. Шелепин. – М.: Изд-во Алгоритм, 2005. – 416 с.
4. Лісовський П.М. Маніпуляція свідомістю: сутність, структура, механізм у сучасному трансформаційному суспільстві/ П.М. Лісовський. – Київ: Вид-во нац. педагог. ун-ту ім. М.П. Драгоманова, 2006. – 200 с.
5. Лутай В.С. Філософія сучасної освіти/ В.С. Лутай; Укр. ін-т підвищення кваліфікації керівних кадрів освіти. – К., 1996. – 256 с.

6. Мудрик В.И., Заветний С.А., Школа А.Н. Новая образовательная парадигма как фактор развития высшей школы// Педагогика. Научные достижения, наработки, предложения за 2015 год: сборник научных статей. – Варшава, 2015. – с. 5-13.
7. Натхнення// Українська Радянська Енциклопедія/ М.П. Бажан (гол. ред.). – Київ: Гол. редакція Укр.. Радянськ. Енциклопедії, 1982. – т.7. – с. 257.
8. Тадеушевич Р., Півняк Г.Г., Ткачов В.В. Спільнота Інтернету/ Р. Тадеушевич, Г.Г. Півняк, В.В. Ткачов. – Дніпропетровськ: Нац. гірн. ун-т, 2005. – 258 с.
9. Щербина В.М. Образи інформаційного суспільства: соціологічна концептуалізація: автореф. дис... д-р соціол. н./ В.М. Щербина; Київськ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ, 2006. – 23 с.
10. Щербина В.Н. Сетевые сообщества в ракурсе социобиологического анализа: опыт рефлексии становления киберкоммуникативного континуума/ В.Н. Щербина; Бердянский гос. педагог. ин-т. – Бердянск, 2001. – 224 с.

Уваров Ю.В.

Научная школа «Прекрасный мир»,

г. Киев

Лебедь С.В.

Учебно-реабилитационный центр «Горлица»,

г. Днепропетровск

МИР ЖИВОТНЫХ В ЖИЗНИ ЧЕЛОВЕКА: ОТ ДЕТСТВА ДО ЗРЕЛОСТИ

Ключевые слова: животные; люди; жизнь; воспитание и образование; эмоции; информация.

Keywords: animals; people; life; upbringing and education; childhood; emotions; information.

Животные в жизни человека это уже не только их помощь человеку, получение материальных ценностей и осторожность в контактах с ними. Все большее значение приобретает проблема сохранения животных как неотъемлемой части природы Земли, украшения Земли, проблема помощи животным, общения с животными, проблема совместного проживания живых существ. У разных людей может быть разное отношение к животным. Это зависит от эмоциональной структуры личности. Кто-то воспринимает животных (или отдельные виды животных) более эмоционально, а кто-то более равнодушен к ним. Также играют роль условия жизни и деятельности человека. Кто-то видит животных относительно редко, а кто-то по своему территориальному проживанию или профессиональной деятельности очень часто встречается с животными. Частые контакты с животными также могут привести к привыканию. Здесь может возникнуть чувство любви и привязанности к животным, а может быть и наоборот – сформироваться равнодушие. И это вполне объяснимо, когда что-то постоянно повторяется в жизни человека. Животные также могут быть предметом профессиональной деятельности человека или объектом изучения на этапе получения общего или профессионального образования. Здесь также в зависимости от вида деятельности, количества контактов с животными, условий работы или обучения может возникнуть позитивное эмоциональное отношение к животным, а может быть и равнодушие, и, даже негативное отношение к животным. Разумеется, в профессиональной деятельности необходимо скорее умеренное позитивное отношение к животным, поскольку слишком эмоциональное отношение может утомлять человека, препятствовать выполнению профессиональных задач. Здесь может быть такое же отношение, как и к другим предметам в любой другой профессии. К своей работе можно относиться позитивно или негативно по разным причинам. В целом можно говорить, что профессиональная деятельность, связанная с животными, подразумевает получение какой-то пользы от них и связана для работника с выполнением каких-то профессиональных обязательств, поэтому ее следует рассматривать как отдельную тему, имеющую множество разнообразных аспектов.

Отношение к животным формируется также в процессе познания животных. Здесь также могут быть разнообразные направления. Ребенок знакомится с

Рисунок 1. Дети с игрушками, изображающими животных, в учебно-реабилитационном центре «Горлица», г. Днепропетровск

животными, которых показывают ему его родители, по игрушкам, изображающим животных, иллюстрациям в книгах и изображениям в средствах информации (рис. 1). У него может быть собственный опыт по уходу за животными, а также негативный опыт нападений животных, укусов и других травм, нанесенных животным. Знакомство с животными продолжается в учебных заведениях (рис.2).

Кого-то привлекает эмоциональная сторона познания животных, когда не так важна сумма теоретических знаний о них, кто-то, наоборот, стремится больше знать о разнообразнейших животных, а кого-то увлекает только практическая сторона познания животных, связанная с получением профессии (в том числе, профессий, связанных с теоретической работой с информацией о животных, а также профессий, связанных с животными, но не имеющих с ними прямых контактов, например, изготовление игрушек, изображающих животных, создание стилизованных образов животных в изобразительном, в т.ч. в декоративно-прикладном, искусстве). Хотя и здесь, на этапе создания новых игрушек и новых образов возможно изучение животных или появление новых идей в результате общения с животными или наблюдения за ними. Возможно и полное игнорирование животных, что наиболее вероятно в современном городе, где имеется много других разнообразных источников впечатлений и информации, когда можно жить практически независимо от влияния животных.

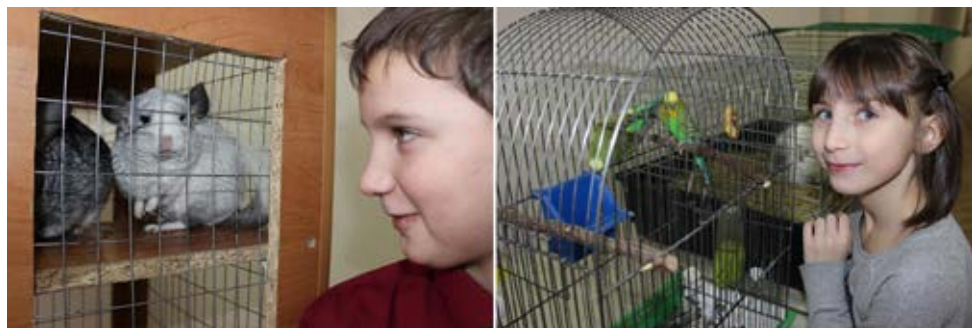

Рисунок 2. Дети с животными в уголке живой природы учебно-реабилитационного центра «Горлица», г. Днепропетровск

Такие случаи относительно редки, но их также следует учитывать. Все названные, а, возможно, и другие причины можно учитывать при обучении и воспитании детей, в работе с детьми. В наблюдениях за детьми следует замечать крайности в отношении к животным у некоторых детей, особенно, в раннем возрасте, и, по возможности, мягко и осторожно их корректировать, стремясь воспитать любовь и уважение к живому, понимание действий и потребностей других живых существ. Даже на примере ядовитых змей можно показать, что змея чаще нападает, защищая себя или свое гнездо, или же приняв резкие действия человека за нападение на нее [1]. Но, в то же время, следует знать, что поведение опасных животных может быть непредсказуемым, что означает необходимость повышенной внимательности и осторожности по отношению к таким животным.

Интересной темой в работе с детьми может быть ознакомление с взаимной помощью у животных, совместным существованием различных видов, помощи животных человеку и оказание человеком помощи животным [2]. В качестве подтверждения важности этой темы представляется уместным привести слова П.А. Кропоткина о животном мире: «Взаимная помощь (ведущая к взаимному доверию — первому условию мужества), и индивидуальный почин (первое условие умственного прогресса) являются двумя условиями, несравненно более важными в эволюции мира животных, чем взаимная борьба». Животное и игрушка, изображающая животное, являются для детей (и для взрослых) источником эмоциональной информации, которая может восприниматься различными органами чувств. Эмоциональная информация становится очень важной для человека особенно в эпоху информационных технологий. Такая эмоциональная информация (не исключены другие названия, возможно, обозначающие более широкие или узкие понятия) требует отдельного изучения и определения. Животное и игрушка, изображающая животных, как источник эмоциональной информации, несомненно, дискуссионная, широкая и перспективная тема, которая может стать одним из направлений дальнейших исследований по теме «Мир животных в жизни человека».

Литература

1. Жоголев Д.Т., Келлер А.А. Опасные животные моря и некоторых районов суши./ Д.Т. Жоголев, А.А. Келлер/ Под ред. В.П. Щербины, Ю.Н. Носова. – М.: Воениздат, 1984. – 160 с.
2. Кропоткин П.А. Взаимная помощь у животных// Геосфера. 2010. – №1. – С. 10-46.

ПРОЕКТУВАЛЬНО-КОНСТРУКТИВНИЙ ЕТАП ПЕДАГОГІЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ З ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Ключові слова: толерантність, професійна толерантність майбутнього вчителя музичного мистецтва, педагогічний експеримент, проектувально-конструктивний етап, дослідно-експериментальна робота, фахові проекти.

Keywords: tolerance, tolerance future professional music teacher, pedagogical experiment, design-constructive stage, experimental work, professional projects.

Професійна толерантність майбутнього вчителя музичного мистецтва визначається нами як особистісна якість, професійна позиція, суб'єкт-суб'єктна взаємодія викладача і студента у процесі музично-творчої діяльності; здатність без заперечень та протидії сприймати чужі думки, характер поведінки та інші особливості в процесі спілкування з творами музичного мистецтва.

Особливостями формування професійної толерантності майбутнього вчителя музичного мистецтва є процес та зміст фахової підготовки, що суттєво впливає на рівень професійної толерантності студентів та спрямовує до самореалізації, самовизначення і самоствердження. Враховуючи специфіку музичного мистецтва і музично-педагогічної діяльності, науковці зосереджують увагу на толерантному ставленні вчителя до змісту музичної освіти, а саме: досвіду емоційно-ціннісного відношення до музики; знанням музики і знанням про музику; музичним умінням і навичкам; досвіду музично-творчої діяльності; вплив музики на розвиток особистісних якостей і творчих здібностей. Музика сприяє розвитку соціально цінних якостей людини, роблячи його більш ліберальним і здатним сприймати «чуже» як «своє», проявляється, як особливе вміння відтворювати, інтерпретувати, емпатійно співпереживати твори музичного мистецтва.

З урахуванням специфічних характеристик процесу формування професійної толерантності майбутніх учителів музичного мистецтва нами було визначено наступну класифікацію груп методів, які забезпечують цілеспрямованість означеного процесу, з-поміж яких: групи дискусійних, конструктивних, проєктивних, ігрових, тренінгових та ціннісно-аналітичних методів.

Дослідно-експериментальна робота проводилася у три етапи: процесуальний, проектувально-конструктивний, організаційно-рефлексивний в умовах реального навчального процесу. Так, на кожному із етапів було використано педагогічні прийоми та методи, які певним чином доповнювали або дублювали один одного із метою реалізації виокремлених педагогічних умов задля успішного формування професійної толерантності майбутнього вчителя музичного мистецтва.

На першому етапі (*процесуальному*) нами була введена педагогічна умова – *створення ситуації успіху у музично-творчій діяльності*. На II *проектувально-*

конструктивному етапі експериментального дослідження ми намагалися інформатизувати навчально-виховний процес, застосовуючи різні види інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ). III етап формувального етапу експерименту характеризувався впровадженням третьої педагогічної умови – застосування герменевтичних умінь у процесі інтерпретації музичних творів.

II проектувально-конструктивний етап експериментального дослідження забезпечувався впровадженням комп'ютерних технологій у музичну творчість, де ми намагалися сформувати такий навчальний простір, що надає рівні можливості професійної підготовки для кожного і спрямований на формування таких показників професійної толерантності, як інформаційно-комунікативна культура та професійна компетентність.

Майбутні учителі музичного мистецтва презентували фахові проекти, з-поміж яких були комп'ютерні презентації в Power Point, друкували текст у нотному редакторі «Subelius» та «Finale».

Так, ми впроваджували матеріал курсу за рівнями, котрий складався із компонентів: методичний посібник по роботі з нотним редактором «Subelius»; портфоліо; презентації в Power Point; «ресурси для вчителя»; «книга для студента»; «робочий зошит»; відеомонтаж академконцертів та музичних конкурсів, додатки.

Протягом формувального етапу експериментального дослідження робота з програмою «Sibelius» надавала студентам можливість здійснювати самоконтроль, а також об'єктивно оцінювати рівень своїх знань та вияв творчого потенціалу. Крім того, ми розробили методичні рекомендації щодо використання цієї програми на практичних заняттях з курсу «Сучасні технології музичної творчості». Такий підхід дозволив студентам відпрацювати матеріал стільки разів, скільки їм необхідно у зручний для цього час. Контроль над роботою здійснювався як викладачем, так і самими студентами, де спостерігалось прагнення респондентів до самовдосконалення, сприяло виховуванню наполегливості, толерантності. Тому під час дослідно-експериментальної роботи спостерігався перехід студентів на більш високий рівень розвитку компонентів інформаційно-комунікативної культури та професійної компетентності у формуванні досліджуваної проблематики.

На проектувально-конструктивному етапі особлива увага зосереджувалася на організації самостійної роботи студентів. Ми пропонували студентам виконати фіксацію особистісно орієнтованого плану професійних напрацювань у *портфоліо* (від італ. портфель), де містяться зібрані досягнення майбутніх учителів, з-поміж яких: фотографії, дипломи, грамоти, відеозаписи конкурсних і концертних виступів, листи навчальних результатів, методичні доповіді та статті тощо. У підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва портфоліо як технологія актуалізується у зв'язку з творчим напрямком професійної діяльності, що уможливорює скоригувати свій власний освітній маршрут. Зважаючи на стрімкий розвиток інформаційно-комунікативних технологій і глобальної мережі Інтернет, нами було запропоновано створити саме електронний портфоліо, що дає змогу простежити еволюцію своєї професійної діяльності. Електронний портфоліо складався з таких блоків:

- «Портрет» – розповідь про себе, де можна було б обґрунтувати вибір професії, викласти свої уявлення про якість, необхідні сучасному вчителю музичного мистецтва, сформулювати свої особисті завдання в процесі професійного розвитку.

• «Рівень професійної майстерності» – фіксація своїх особистісних професійних досягнень і успіхів. Це найінтерактивніший розділ портфоліо, оскільки оцінка тут може змінюватися, переміщуватися з більш низького рівня на більш високий.

• «Папка особистісних досягнень», включає підрозділи «Мое досьє», «Мої дидактичні матеріали», «Мої відкриті уроки». Дані підрозділи є ніби власною медіатекою майбутнього вчителя. Тут він зберігає результати своєї творчої професійної діяльності, які у будь-який момент може продемонструвати для ілюстрації професійних компетенцій.

• «Оцінка керівника», включає відгуки, рекомендації адміністрації загальноосвітнього навчального закладу учителеві.

• «Кар'єра» (описуються перспективи кар'єрного зростання і професійного саморозвитку майбутнього вчителя музичного мистецтва).

У контексті вивчення дисципліни «Комп'ютерне аранжування та звукозапис» студентам було запропоновано виконати декілька вправ та завдань, наприклад:

1. Створити аранжування запропонованої композиції із застосуванням формату додатків до звукових редакторів VST – Virtual Studio Technology або Virtual Synchronization Technology, що реалізує принципово нові можливості роботи із звуком, дає змогу працювати за протоколом MIDI з технологією секвенсора Sonar.

2. Записати та опрацювати тему сольної партії із запропонованою фонограмою.

3. Створити акомпанемент на задану тему за допомогою музичного інструмента.

4. За допомогою набутих навичок володіння синтезатором створити темброве забарвлення на заданий музичний твір.

У процесі виконання творчих завдань було здійснено самооцінку власного аранжування та проведено порівняльний аналіз одного й того ж музичного фрагменту, зробленого різними студентами; написання рецензії на роботу опрацьованої теми сольної партії із запропонованою фонограмою свого колеги. Ключовим змістовним аспектом таких комплексних творчих завдань було мистецьке *опонування*, де студенти-опоненти формулювали свої запитання у ввічливій, коректній формі, толерантно повторювали й уточнювали їх на прохання, висловлювали критичні зауваження до виконаної роботи, вказували на її позитивні сторони. Така робота мала співтворчий характер, де виявляються індивідуальні особливості студентів, їх творчий потенціал, що включає такі компоненти: професійну толерантність, творчу самостійність, музично-інтерпретаторську активність, дійовий самоконтроль, креативність.

Окрім різноманітних мультимедійних навчальних програм з різних напрямів музичного мистецтва, ми використовували навчальні Інтернет-сайти. Упродовж практичної роботи з майбутніми учителями на позааудиторських заняттях було використано кілька навчальних Інтернет-сайтів з окремих видів музичної діяльності задля успішного виконання ними індивідуальної та групової роботи.

Такі сайти надавали можливість студентам діяти в комунікативних та професійно спрямованих ситуаціях, що спонукали до самостійного пошуку необхідної інформації, підвищували позитивну мотивацію до професійного саморозвитку.

Таким чином, коли студенти працювали із запропонованими сайтами, у них розширювався загальний світогляд, відбувалося ґрунтовне засвоєння методів,

форм та прийомів роботи з використанням ІКТ в умовах інформатизації музично-педагогічної освіти; підвищився рівень професійно-педагогічної компетентності й інформаційної грамотності в галузі музичної культури взагалі та рівень професійної толерантності.

З цією метою нами було запропоновано майбутнім учителям музичного мистецтва створити авторську навчальну програму (при можливості із застосуванням дикторських текстів, музичного супроводу, статистичних ілюстрацій, відео-вставок, презентацій тощо), використовуючи при цьому інтерактивну взаємодію учнів з персональним комп'ютером, із включенням матеріалів, самостійно знайдених студентами в мережі Інтернет. Однією із ефективних форм роботи, що сприяла успішному формуванню професійної толерантності майбутнього вчителя музичного мистецтва є семінар-тренінг «Толерантні та інтолерантні стосунки», котрий ми провели зі студентами засобами ІКТ в умовах інформатизації музично-педагогічної освіти. З цією метою ми створили дві групи, де перша з них отримала такі завдання: створити із групи учасників команду, яка зможе потім взаємодіяти у роботі; надати можливість кожному учаснику отримати навички презентації, отримати основні положення про функції і форми роботи тренера та базових знань і навичок фасилітації. Завданням другої групи було: ознайомлення з основами теорії конфліктів; демонстрація форм і методів управління конфліктами (розв'язування конфліктів); прийняття групового процесу фасилітації. Учасники познайомилися із роботою тренера та фасилітацією діалогу, де плідно обговорювалися наступні теми: «Конфлікт. Розуміння конфлікту. Толерантність та інтолерантність в процесі музично-творчої діяльності. Стилі поведінки у конфліктній ситуації».

Для прикладу практичного розв'язання конфліктних ситуацій ми привели алгоритм дослідників В. Бойка та М. Ковальва [1], які виділяють основні шляхи розв'язання таких ситуацій: а) попередження конфлікту; б) управління конфліктом; в) прийняття оптимальних рішень у конфліктних ситуаціях; г) розв'язання конфлікту. Успішне розв'язання конфліктних ситуацій можливе з допомогою розробки тактик, що враховують усі аспекти конфлікту як соціально-психологічного явища» [2, с. 109]. Найважливішою передумовою подолання конфлікту є педагогічний такт; спілкування педагога у педагогічному процесі повинно збудити активність студента (вийти на діалог) і допомогти йому набути позитивного досвіду організації діяльності і стосунків, тобто уміння толерантно опанувати технологію поведінки у конфліктній ситуації. У сучасній психолого-педагогічній літературі виокремлюються 5 таких стратегій, або стилів, поведінки, що пов'язані із загальним джерелом будь-якого конфлікту – незбігання інтересів двох і більше сторін. З цією метою нами було проведено анкетування, після чого для прикладу наводилася схематична сітка Томаса-Кілменна, яка дозволяє визначити власний стиль поведінки та можливості формування толерантного способу вирішення конфліктів.

Стиль конкуренції та суперництва. Стратегією конкуренції є активний, майже агресивний наступ, коли людина йде до розв'язання конфлікту своїм шляхом, не зважаючи на інших. Вона прагне задовольнити тільки свої інтереси, ігноруючи інтереси інших людей. Подолання агресивної (інтолерантної) поведінки ми вважали приклади, коли потрібно використовувати цей стиль: прийняття нестандартного рішення, де студенти конкурують за допомогою своїх професійних здібностей, умінь та

навичок (участь у музичних конкурсах, фестивалях, олімпіадах тощо). Конкуренція та суперництво стимулює і заохочує учасників конкурсу на виграш призового місця. З одного боку, це добре, – учасники працюють, прагнуть до заданої мети. Але є й інша сторона, – найчастіше, щоб домогтися виграшу, учасники конкурсу діють нечесними способами або сваряться з друзями, учасниками того ж конкурсу. Щоб уникнути такої ситуації, потрібно опанувати стратегію толерантної поведінки міжособистісних стосунків.

Стиль ухилення характеризується як уникнення вирішення конфліктної ситуації засобами байдужості, уникнення. Така позиція людини, що постійно використовує стратегію ухилення та уникнення, не відстоює своїх прав. Характерною ознакою такого стилю поведінки є неусвідомлений засіб розв'язання проблеми як фази вербалізації інтуїтивного вирішення. Вона може бути й конструктивною реакцією на конфліктну ситуацію, до розв'язання якої доцільніше повернутися потім, маючи нагоду знайти толерантні підходи у вирішенні проблемних ситуацій.

Прийняття та співробітництво – прагнення до паритетних стосунків, підійти до ефективного розв'язання ситуації, конфлікту. Ця стратегія зумовлює підхід до конфлікту з урахуванням інтересів, потреб обох сторін, пошук взаємовигідних результатів і шляхів їхнього досягнення. Крім того, обидві сторони повинні вміти висловити свої потреби, пояснити свої бажання, вислухати одне одного, виробити альтернативні варіанти дій та розв'язання проблеми. Ця стратегія є найефективнішою для взаєморозуміння, налагодження добрих стосунків. Але для втілення вона потребує додаткових зусиль, прояв особистісної характеристики вчителя, як толерантність.

У стратегії *компромісу*, як схильності до бажання не загострювати ситуації у конфлікті, є схожість до співробітництва, але його досягнення відбувається на більш поверхневому рівні стосунків, де обидві сторони частково задовольняють власні потреби та бажання партнера, ніби обмінюючись своїми поступками в пошуках компромісного рішення, якого й досягають з найменшими втратами для кожного.

Розглянувши різні стратегії стилів поведінки у конфліктних ситуаціях, майбутній вчитель повинен зрозуміти, що будь-який стиль ефективний лише у відповідних ситуаціях. Він повинен уміти успішно використовувати кожний з них, враховуючи конкретні обставини. Загалом треба вміти і поступатися, і йти на розумний компроміс, і встановлювати партнерські стосунки, і водночас обстоювати власну позицію. Педагог повинен розширювати репертуар своїх стратегій, робити вибір на користь ситуації, а не діяти за єдиним стандартом.

Результатом тренінгу-семінару було усвідомлення майбутніми вчителями музичного мистецтва про особистісну позицію і поведінку в конфліктних ситуаціях, які формують духовний імідж сучасного вчителя. Наголошувалося, що конфлікти виступають нормою в житті, а іноді передвісником змін не тільки в негативному, але й позитивному напрямку. Таким чином, ми створили таблицю у формі толерантних та інтолерантних характеристик майбутнього вчителя музичного мистецтва, де на кожну відповідну якість було використано презентацію із співвідношенням до своєї обраної професії (табл. 1).

Отже, динаміка змін на проектувально-конструктивному етапі педагогічного експерименту з формування професійної толерантності майбутнього вчителя

Таблиця 1.

Толерантні та інтолерантні характеристики майбутнього вчителя музичного мистецтва із співвідношенням до своєї обраної професії

Толерантність	Інтолерантність
<ul style="list-style-type: none"> • бути терпеливим, тактовним, цілеспрямованим і наполегливим у музично-творчій діяльності; • уміння зглядити конфліктні ситуації в навчально-творчому процесі; • здатність відчувати характер, настрої музичного твору, співпереживати з почутим; • бути стриманим у висловлюваннях в роботі над інтерпретацією художнього твору; • вміти давати адекватну музично-естетичну оцінку музичного твору; • володіти емоційною стабільністю, розуміти музичний образ твору; • володіння аудиторією, виховувати внутрішню рівновагу під час концертних виступів; • спроможність до самоконтролю та адекватної самооцінки власної виконавської діяльності в індивідуальних та колективних формах музикування; • здатність до співпраці; • уміння будувати стосунки на довірі, симпатії, взаємності, доброзичливості, чуйності з повагою до думки інших • бути допитливим, виявляти гнучкість та готовність до перегляду своїх поглядів і до постійного самовдосконалювання у музично-творчій діяльності; • здатність піти на компроміс. 	<ul style="list-style-type: none"> • бути нетерпимим у музично-творчій діяльності, невміння подолати конфліктні ситуації; • нездатність відчувати характер, настрої музичного твору, співпереживати з почутим; • бути нестримним, зневажливим та цинічним у висловлюваннях в роботі над інтерпретацією художнього твору; • проявляти неповагу до думки інших; • бути інертним у сприйманні музичних творів; • неспроможність до самоконтролю та адекватної самооцінки власної виконавської діяльності в індивідуальних та колективних формах музикування; • виявляти антипатію, заздрощі, ігнорування, зверхність, зневагу, агресію, егоїзм, цинізм, небажання співпрацювати, нездатність піти на компроміс; • неспроможність під час своєї виконавської діяльності одночасно слухати й контролювати власне виконання та узгоджувати його з іншими учасниками спільної музично-виконавської діяльності.

ля музичного мистецтва позначилася в позитивний бік не тільки на рівні знань, умінь та навичок студентів в процесі засвоєння ІКТ, а й у їхньому володінні програмними засобами та способами організаторської діяльності. Цілеспрямованість та систематичність навчальної роботи активізували процес формування стійкого пізнавально-творчого інтересу та позитивне ставлення до вивчення впливу толерантності на реалізацію партнерських стосунків і взаємоповаги у системі викладач–студенти. Володіння технікою роботи з музичним редактором «Sibelius 6», здатність адекватно використовувати для вирішення пошуково-творчих завдань інтерактивно-методичні матеріали, вільна орієнтація в різних інтернетджерелах дало змогу студентам створювати основу для прояву самореалізації у навчальному процесі, а також по-новому долати штампи та стереотипи, сприймати по-новому професійну дійсність.

Література

1. Бойко В. В. Энергия эмоций в общении: взгляд на себя и других / В. В. Бойко. – М. : Филин, 1996. – 472 с.
2. Дмитриев А. Конфликтология: учеб. пособ. [для студ. вузов] / Анатолий Дмитриев. – М. : Гардарики, 2000. – 318 с.
3. Литвинова С. Г. Організаційно-методичні основи навчання дорослих ІКТ / Світлана Григорівна Литвинова // Модернізація освіти: пошуки, проблеми, перспективи: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – К. : Переяслав-Хмельницький, 2006. – С. 250–252.
4. Фадеева К. В. Комп'ютерні технології у системі музичної освіти / К. В. Фадеева // Професійна мистецька освіта: діалог традицій та інновацій: тези доповідей всеукр. наук.-практ. конф. (15–16 груд. 2000 р.) / ДАКККиМ. – К., 2000. – С. 51–53.
5. Фопель К. Психологические группы: рабочие материалы для ведущего: прак. пособ. / Клаус Фопель. – М. : Генезис, 2000. – 256 с.

ФОРМУЛЮВАННЯ ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я УЧНІВ МОЛОДШИХ КЛАСІВ УКРАЇНИ В ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТОЛІТТЯ

Збереження та зміцнення здоров'я школярів є однією з найважливіших проблем сучасності. Однак аналіз наукової літератури з питань організації діяльності по збереженню і зміцненню здоров'я школярів в освітніх установах свідчить про те, що в більшості шкіл вона ведеться недостатньо ефективно. Вироблення нових підходів до вирішення завдання збереження і зміцнення здоров'я школярів передбачає органічне поєднання прогностичності теоретичного пошуку з творчо критичного осмислення генезису і результатів вирішення цієї проблеми в історико-педагогічному процесі.

Факт зниження рівня здоров'я школярів був доведений багатим емпіричним матеріалом зібраними вченими на початку ХХ столітті. Дослідження свідчили про те, що вже з перших років навчання в учнів починали виявлятися явища „нервовості”, що з роками вчення число страждаючих нервовістю не зменшилася, а збільшилася [3]. Харківські міські трудові шкільні лікарі серед учнів початкових шкіл у 1908 – 1910 рр. виявили понад 20% дітей зі слабкими легенями, з погано розвиненою грудною кліткою, більше 20% – з зниженою гостротою зору; 30% – недокрівних; 20 – 25% – з поганим статури; при цьому лікарі звертали увагу на помітне погіршення здоров'я дітей у процесі навчання.

Слід зазначити, що виділилися дві протилежні точки зору з питання про причини зниження здоров'я школярів. Перша – саме школи підривають своїм навчанням здоров'я дітей (Т. Альтшуль, А. Віреїус, Н. Зак, Н. Скворцов). Одну з головних причин перевтоми відомі вчені бачили в тому, що школа забирає в учнів так багато часу на вчення, що їм стає ніколи відпочивати, гуляти і досить спати. У вчених викликала тривогу велика тривалість класних занять, недостатня тривалість перерв між ними, а також несоответствие між індивідуальним особливостям обсяги задаються домашніх завдань [1, 3, 7].

Прихильники другої точки зору (Н. Бакст, Г. Захар'їн, Я. Мор) якщо і визнавали порушення здоров'я дітей та освітніх установах, то звинувачували в цьому не школу, а сім'ю з її несприятливими гігієнічними та педагогічними умовами виховання, які, як вони вважали, приводили до перевтоми учнів [6].

У теж час вони наполягали на тому, що ніякого перевтоми в учнів не існує, школи вимагають від учнів цілком посильних праць. Велика кількість критичних публікацій було посвячена питань про методику викладання, цілком заснованої на Пасивні книжковому навчанні з величезною кількістю навчального матеріалу і націленої на репродуктивне відтворення, де немає місця розвитку розумових здібностей учнів і творчості.

Видатні вітчизняні вчені В. Бехтерев, П. Каптерев, П. Лесгафт, Ф. Ерісман активно включалися в педагогічну полеміку з питань збереження та зміцнення здоров'я

дітей. Мотивом їх робіт стала висловлена ще Н. Добролюбовим і розвинена К. Ушинського ідея про необхідність узгодження духовного і фізичного здоров'я підростаючого покоління, про цілісний гармонійному розвитку та формуванні усвідомленого ставлення до свого здоров'я. Саме в цей період педагоги, філологи та гігієністи почали глибоко досліджувати можливості дитячого організму, накопичувати фактичні матеріали про працездатність учнів, про збереження та формування їх здоров'я.

Доктор медицини, педагог П. Лесгафт надавав особливого значення фізичної досконалості як найважливішого компоненту здоров'я. Він першим розробив науково обгрунтовану систему фізичного виховання, підкреслюючи його тісний взаємозв'язок з розумовим розвитком дітей. Для успішного викладання в школі педагог вважав важливим врівноважувати розумові та фізичні заняття, розподіляв їх таким чином, щоб вони служили відпочинком одне для іншого, підтримували бадьорість дитини. Найбільший вітчизняний вчений В. Бехтерев у своїй книзі, „Особистість і умови її розвитку і здоров'я «покарав залежність формування здоров'я дітей від умов їх життя, в тому числі і від шкільного навчання. Вчений приділяв роботі шкільну велику увагу і навіть пропозиції проведенні шкільної реформи, яка стала результатом аналізу діяльності освітніх установ.

Висуваючи конкретні пропозиції щодо реформування школи, В. Бехтерев звертав увагу на те, що необхідно дотримуватися фізичну і розумову гігієну, привчати дітей до систематичної праці, розвивати самостійне мислення і виробляти стійкість характеру [2]. Навчання має узгоджуватися з віком учня, фізичним станом організму, враховувати особливості психічного стану дитини та бути індивідуалізованим.

Теоретик і історик освіти і виховання, найбільша фігура педагогічної науки того часу, П. Каптерев в капітальній праці, „Дидактичні нариси. Теорія освіти пропонував рекомендації по організації педагогічного процесу, що забезпечує збереження здоров'я учнів, зокрема, поради щодо вибору оптимальної тривалості уроків, складання розкладу, з відбору змісту навчального курсу у відповідності з віковими індивідуальними особливостями дітей [5].

Як і П. Лесгафт і П. Каптерев захищав ідею про систематичне фізичній освіті учнів, тому для розвитку фізичних сил в школі вчений вважав за необхідне використання ігор, гімнастичних вправ і фізичної праці.

Соціально-політичні зміни, що відбулися в Україні після жовтня 1917 року, привели до реформування всіх сторін суспільного життя, в тому числі і системи освіти. У школах вводилися зразкові навчальні програми і гнучкі, в залежності від місцевих умов, навчальні плани. Однак виникнення проблеми перевантаженості нових програм призвело до їх широкій критиці педагогічної громадськості, яка відзначала невідповідність програм умов масової школи, віковим особливостям школярів, їх надмірну ускладненість, що негативно позначалося на розумовий і фізичний розвиток учнів. Іншим змінним питанням був низький рівень підготовки масового вчителя, відсутність кваліфіковані педагогічних кадрів.

Велике значення для розвитку освіти, що сприяє формуванню здорового покоління, мало таке наукова дисципліна, як педологія. Розвиток педології в Україні на початку ХХ століття було представлено роботами П. Каптерева, Н. Ланге і П. Лесгафта і отримало своє логічне продовження в працях Е. Аркін, М. Бясова, П. Блонського, Л. Виготського, А. Залкідна, С. Моложавий. Вчені дослідники особливості дітей різних

вікових періодів, вивчали фактори їх розвитку, прагнучи виробити загальну теорію цілісного уявлення про дитину, його розвитку. Педагоги намагалися на основі міждисциплінарних досліджень (медицини, психології, соціології, педагогіки) розробити систему діагностики, корекції, адаптації, компенсації процесу розвитку дитини в школі.

Велику практичну роботу з вивчення дітей і психологічного забезпечення навчально-виховного процесу проводили в основному шкільні педогоги в кінці 1920-х і на початку 1930-х рр. Основні завдання роботи шкільної педагогічної служби полягали „в правильній організації педагогічного процесу і оздоровленні дитинства на основі ретельного обліку психофізичного розвитку дітей в зв'язку з впливом соціального середовища” [7].

У 1930-х рр. в роботі школи відбулися істотні зміни, намітився поворот до стандартизації і шаблоном в навчально-виховній роботі, було відновлено словесне навчання. Репродуктивне відтворення знань стало головним обов'язком школяра, що призводило до орієнтації на зубріння матеріалів підручника та відтворення їх на уроці.

Однак були і деякі досягнення в веденні шкільної справи на благо здоров'я підростаючого покоління. Вони виражалися в проведенні чіткого гігієнічного режиму в школі, в масовому охопленні дітей гарячими сніданками, в гігієнічній організації позашкільної побуту учнів, в розгортанні фізичної культури, в організації оздоровчих шкіл.

У 40-50-ті роки ХХ століття вирішення проблеми здоров'я школярів стало розглядатися з суто прагматичних позицій в інтересах держави і реалізовувалося в контексті санітарно-гігієнічних програм і в процесі фізичного виховання (П. Груздев, Л. Раскін, Ш. Ганелін, Е. Голант). Питання про здоров'я учнів розроблявся в значній мірі в інтересах країни, діяльність школи по збереженню здоров'я була підпорядкована завданням військово-патріотичного виховання. Дослідники цього періоду акцентували увагу на необхідності створення оздоровчої атмосфери в установах освіти. Однак в працях вчених-педагогів тих років (Н. Гончаров, І. Конрой, П. Шімбірев) були недостатньо прописані параметри гігієнічно організованого навчального закладу, не приділялося достатньої уваги розвитку рухових здібностей дітей на відкритому повітрі [4, 7].

Використана література

1. Альтшуль Т. До питання про перевтоми школярів, юнацтва з лікарської точки зору / Т. Альтшуль // Російська школа. – 1896. – № 5-6 с. 128-146; № 7-8. – С. 144-162
2. Бехтерев В. М. Особистість і умова її розвитку і здоров'я / В. М. Бехтерев. – 2-е. изд. – Спб.: Рікер, 1905. – 43 с.
3. Віреніус А. Перша Всеросійська гігієнічна виставка / А. Віреніус // Російська школа. – 1893. – № 9-10. – С. 65-86; № 12. – с. 41-71.
4. Гончаров Н. К. Основи педагогіки / Н. К. Гончаров. – М.: Педагогіка, 1947. – 328 с.
5. Лесгафт П. Ф. Керівництво з фізичного виховання дітей шкільного віку / П. Ф. Лесгафт. – Спб., 1912. – Ч.1. – 384 с.
6. Ольшанський Б. Роль і робота шкільного педагога / Б. Ольшанський // Педологія. – 1931. – №2 (14). – С. 85-98.
7. Педагогіка / Під. ред І. Т. Огородника, П. Н. Шімбірева. – М., 1896. – 215с.

ПОД- СЕКЦИЯ 3. Инновации в области образования.

¹Yurnyuk S.V., ²Boreyko L.D., ²Khomko O.I.,

³Senyuk B.P., ⁴Revenko J.A., ⁵Manchul B.V.

¹Assistant Professor of Department of Forensic
Medicine and Medical Law

²Associate Professor of Department of Patients Care and HNE

³Associate Professor of Department of Internal Medicine

³Associate Professor of Department of Social Medicine and OHP

⁵Assistant Professor of Department of Social Sciences and Ukrainian Studies
Higher State Educational Establishment of Ukraine
«Bukovynian State Medical University»

PEDAGOGICAL PRINCIPLES IN TEACHING OF MEDICAL STUDENTS OF VARIOUS DISCIPLINES

Summary. *Training medical students of various specialties in terms of preparation for practical classes and students' self study is associated with certain difficulties. The attempts to fix this problem by the University were made through the determination of these methodological principles: such as motivation, organizing skills, specificity, self-improvement etc. The purpose of this was the necessity to integrate new pedagogical principles into the learning process. As a result undergraduate and postgraduate education programs are based on the following principles: 1) priority of self-study; 2) social activities; 3) individual approach; 4) systematic doctrine; 5) encouragement of individual creativity etc. Therefore integration of pedagogical principles into everyday teaching activities will contribute to the success of optimization and learning process.*

Keywords: medical students, students self study, education, teaching principles, motivation, system education, practical skills.

Анотація. *Навчання студентів-медиків різних спеціальностей в плані підготовки до практичних занять та самостійної роботи пов'язані з певними труднощами. Спробою вирішення цієї проблеми співробітниками університету було визначення наступних методичних принципів: мотивація, систематизація, конкретизація, самовдосконалення тощо. Метою цього стала потреба адаптувати педагогічні принципи у навчальний процес.*

Як додипломна так і післядипломна освіта базуються на основі таких принципів: 1) пріоритетності самостійного навчання; 2) суспільної діяльності; 3) індивідуального підходу; 4) системності вчення; 5) заохочення до індивідуальної творчості тощо. На нашу думку, впровадження наведених педагогічних принципів в повсякденну викладацьку діяльність буде сприяти оптимізації та успішності навчального процесу.

Ключові слова: студенти-медики, самостійна робота, освіта, педагогічні принципи, мотивація, системна освіта, практичні навички.

Аннотация. *Обучение студентов-медиков разных специальностей в плане подготовки к практическим занятиям и самостоятельной работы связаны с определенными трудностями. Попыткой решения этой проблемы сотрудниками университета было определение таких методических принципов как мотивация,*

систематизация, конкретизация, самосовершенствование и т.п. Целью этого стала необходимость адаптировать педагогические принципы в учебный процесс.

Ключевые слова: студенты-медики, самостоятельная работа, образование, педагогические принципы, мотивация, системное образование, практические навыки.

Introduction. The whole history of formation and development of human learning indicates that education should be a continuous and adaptable system. Therefore the aims of teaching science are focused on revelation of the theoretical and practical problems of training, upbringing and education of an adult throughout his life [1].

It is well known that some people achieve a lot at a young age; while for majority it takes years to gradually and carefully build up their knowledge, skills, experience and practical skills. Thus certified physician should have some knowledge, skills to be improved. Medical students seek knowledge and skills; the learning process is largely determined by temporary, domestic, professional, social factors that either limit or facilitate it; teaching process is organized in the form of joint activities at all stages. In this case the forefront information comes from several related disciplines.

The purpose of the article is to adapt the pedagogical principles in study process, which is the subject of training of medical students of various specialties. Since medical students are adults, the study should take into account their age, socio-psychological, national and other aspects.

The next step after introducing pedagogical principles into educational process is to figure out thoughts of medical students of various disciplines on this issue. The majority demonstrated their positive attitude towards the implementation of the principles in the educational process. Practical use of the above methodological approach further reflected positively in preparation for practical lessons [2] and students' self study.

Both undergraduate and postgraduate medical educations are based on the following principles:

1. The principle of priority of self-study is one of the most important ways to improve the efficiency of higher education. Acquiring the skills of independent planning and organization of its own educational process, ensuring a smooth transition to continuous postgraduate education is crucial. Individual training is a routine for medical students' work in progress on the task and with methodical guidance of teachers, but without their direct involvement. This type of training is not just for mastering the related disciplines, but also for the formation of independent work skills in general, as well as educational, scientific, and professional activities. Students' self study is directed out to take the responsibility to solve the problem, to find constructive solutions, to overcome the critical situation etc. In this case a teacher acts only as an organizer of cognitive activities, and students are engaged in knowledge [3].

At school there are different types of students' self study methods: preparation for lectures, practical (seminar) classes, module tests, practical tests, essays, term papers, writing histories, preparing for a licensing exam. Much of the time is spent on self study. This is based on the great didactic potential of this type of academic work.

Independent training contributes to the deepening and expansion of knowledge, formation of interest in cognitive activity, mastering techniques of learning process,

development of personal abilities. Successful implementation of individual work affects the motivation of mastering algorithms, methods, ways of work, a clear definition of reporting forms, workload, time of completion, clear evaluation criteria, advice providing, statements, etc. Independent work includes creative processes in learning personality.

There are three types of individual educational activity: a) reproductive – training work performed by the following features: problem solving, filling tables, charts, crossword puzzles and more. The purpose of this work is to consolidate the knowledge and skills; b) reconstructive is carried out through restructuring decisions, scheduling, abstracts, and annotation. At this level a student can run reports; c) creative and / or search is a level of self-study that requires analysis of the problem situation, and new information.

2. The principle of joint activity is the acquisition of theoretical knowledge and practical skills worked with classmates and teachers in the learning process. Communication is the key to applying this principle [4].

3. The principle of individual approach is based on specific needs, taking into account the social and psychological characteristics of the individual and the constraints imposed by the presence of his free time and financial resources. The basis of this evaluation is the principle of individual, social status and the nature of relationships in the team.

4. The principle of encouraging individual creativity includes elements of individual creativity. This degree of training can be applied to each class. For its implementation every medical student has to prepare the practical sessions on the topic or topics offered, independently write essays, make up crosswords or tests which are similar to those provided for the decision on the license exam.

Individual creativity process includes the following steps: to create a task is the first stage. Each student there has a general need in the detailed study of a given topic. With knowledge of methods and special laboratory studies, to assess their results, the foundations of organizational issues, to make up crossword, write essays, etc; b) solving a crossword puzzle or test task by other students in the group is the second stage. Probability of correct answer depends on whether the test includes crossword tasks and theoretical knowledge of students; c) discussion by other students who are invited to make their comments on crossword puzzles or test task is the third stage. Experienced teacher immediately recognizes whether crossword puzzles or tests are the result of hard work or just rough unsubscribing. Element business game in the creative process spontaneously begins to cause human interest to this type of training. The desire to be in the eyes of their fellow group or the best student of the course is a very important factor that stimulates learning; d) evaluation and correction of crossword puzzles or tests task by a teacher is the fourth stage. Even crossword errors or test tasks deserve a positive assessment, if the student's effort is notable in process of preparation. The purpose of the teacher at this stage is to encourage students to correct their tasks.

As the result, given introduction of pedagogical principles into everyday teaching activities will contribute to the success of optimization and learning process.

Conclusions

Using pedagogical principles both at undergraduate and postgraduate training of medical students of various disciplines will contribute to the quality of education.

Implementation of incentive methods in the educational process in preparation for the practical classes and students' self study permit relieve psychological stress in students and encourage them to self-development.

Elements of business game, preparation of essays, crosswords also contribute to the study of the proposed topic and significantly increase the level of mastering topics.

Humanization of education and self-improvement is a necessary condition that ensures obtaining the necessary knowledge and skills.

Література

1. Дресвянников В.А., Лосева О.В. Экономический (предпринимательский) интеллектуальный капитал: понятие, структура, алгоритм управления / В.А.Дресвянников, О.В. Лосева // Экономический вестник Кубанского государственного аграрного университета. – 2011. № 2. – [Электронный ресурс]: Режим доступа: <http://ej.kubagro.ru>
2. Елахов В.В., Слива В.И., Станин Д.М., Лященко О.В., Клигуненко Е.Н. Принципы подготовки врачей-интернов разных специальностей по циклу «Неотложные состояния» / Медицина неотложных состояний. – 2011. – № 4(35). – С. 126-128.
3. Шурупова Р.В., Максимов К.В. Разработка системы инновационного потенциала обучающихся с использованием активных форм обучения // Система менеджмента качества и оптимизация образовательного процесса / Мат.уч.-метод. конференции сотрудников академии, посвященной 250-летию ММА им. И.М. Сеченова. – М. – 2008. – 0,2 п.л.
4. Психология и педагогика. Курс лекций: учеб. пособие для студентов вузов / А.К. Луковцева. – М.: КДУ. – 2008 / <http://www.litres.ru/anna-lukovceva/psihologiya-i-pedagogika-kurs-lekciy/>

Букреев Д. А.
Студент III курса
факультета информатики, математики и экономики
Мелитопольского государственного
педагогического университета
имени Богдана Хмельницкого

ПРИМИНЕНИЕ МЕДИА-ТЕХНОЛОГИЙ ВО ВРЕМЯ УРОКА КАК НОВЫЙ УРОВЕНЬ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ СОВРЕМЕННЫХ УЧАЩИХСЯ

Актуальность: Неотъемлемой и важной частью образовательных процессов является компьютеризация образования. Сейчас в Украине идет становление новой системы образования, ориентированной на вхождение в мировое информационно-образовательное пространство. Этот процесс сопровождается существенными изменениями в педагогической теории и практике учебно-воспитательного процесса, связанными с внесением корректив в содержание технологий обучения, которые должны быть адекватными современным техническим возможностям и способствовать гармоничному вхождению ребенка в информационное общество.

Компьютерные технологии призваны стать неотъемлемой частью целостного образовательного процесса, значительно повышать его эффективность. Поэтому уровень компьютеризации вместе с кадровым и методическим обеспечением учебного процесса является решающим показателем оценки дееспособности не только современной школы, но и дошкольного учреждения. В наше время медиа-технологии стали абсолютной составляющей образовательного процесса, в частности в развитии информационно-коммуникационных компетенций и информационной культуры. Использование медиа-технологий облегчает восприятие обучающимися информации любой сложности. На данный момент сложно представить себе хоть одного участника образовательного процесса, который бы не использовал в своей работе медиа-технологии разного типа (презентации, видеодорожки, аудио-дорожки и т.д.).

Вопросами использования медиа-технологий в образовательных заведениях занимались такие ученые: В.Осадчий, Р. Бочковая, В. Быков, В. Глушков, М. Жалдак, Ю. Жук, И. Захарова, М. Кадемия и Г. Гуревич, Г. Киселев, И. Пидласий, А. Федоров, Т. Фурсикова, А. Хуторской, а Л. Иссинг (L. Issing), Р. Мауер (R. Mayer) та Е. Морено (E. Moreno), А. Райтер (A. Reiter), С. Хьорманн (С. Hörmann) и другие анализировали психолого-дидактические перспективы организации учебной деятельности с использованием медиа-технологий.

Цель: Раскрыть специфику понятий «медиа-технологии», «информационная технологии», «информационно-коммуникационные технологии» и выявить эффективное воздействие их на обучающий процесс учащихся.

В настоящее время медиа-технологии – это одно из наиболее бурно развивающихся направлений новых информационных технологий в учебном процессе.

Прежде всего, проведем анализ теоретических сведений:

Технология – продуманная во всех деталях модель совместной педагогической деятельности по проектированию, организации и проведения учебного процесса с обязательным обеспечением комфортных условий для учащихся и учителей [2, с. 906].

Информационные технологии – совокупность методов, производственных процессов и программно-технических средств, интегрированных с целью сбора, обработки, хранения, распространения, демонстрации и использования информации в интересах ее пользователей [1, с. 78].

Информационно-коммуникационные технологии (ИКТ) – совокупность методов, производственных процессов и программно-технических средств, предназначенных для сбора, обработки, хранения, распространения, отображения и использования информации в интересах ее пользователей [3, с. 37].

«Медиа» – это обширное понятие, которое включает в себя всю совокупность информационных средств и приемов, служащих для передачи конкретному потребителю сообщения в той или иной форме (печатное слово, музыкальная композиция, радиопередача и т.п.) [5, с. 49].

Как правило, термин «медиа» не употребляется самостоятельно, а служит частью сложно образованного слова: медиа-ресурсы, медиа-средства, медиа-технологии, медиа-образование. Рассмотрим эти понятия подробнее:

1. Федоров А. В. определяет медиа-образование как комплекс мер по преобразованию педагогических процессов на основе внедрения в обучение и воспитание информационной продукции, средств, технологий [6, с. 5].

2. В материалах ЮНЕСКО под медиа-образованием понимают обучение теории и практическим умениям для овладения современными средствами массовой коммуникации.

3. Киселев Г. М. и Бочкова Р. В. медиа-образование определяют, как особую область, в которой знания не только передаются, открываются, но и являются методом критического исследования [4, с. 220].

Следует отметить, что приведенные определения не противоречат друг другу, а органично дополняют содержание понятия «медиа-образование»: удовлетворение в знаниях за счет использования информационно-коммуникационных технологий.

Медиа-технологии – это способ подготовки электронных документов, включающих визуальные и аудио-эффекты, мультипрограммирование различных ситуаций под единым управлением интерактивного процесса обучения [5, с. 50].

Использование медиа-технологий позволяют:

- выстраивать структуру урока, эстетически оформлять его, насыщать урок мультимедийными аспектами (видеосюжетами, презентациями, и т.п.);

- организовывать интерактивное обучение с использованием средств массовой информации;

- проводить индивидуальную работу с учащимися, используя средства дистанционного образования и индивидуального пользования такие как телефон, факс, письма, электронная почта.

Использование медиа-технологий основывается на создании и трансляции медиа-ресурсов, к которым можно отнести: учебные видеопрограммы и фильмы, образовательные порталы, программные средства образовательного назначения, цифровые образовательные ресурсы.

На основе проведенного анализа мы можем констатировать, что медиа-технологии могут занимать одно из мест в методике обучения, позволяющие организовать работу с информацией и на стадии приобретения знаний, на стадии переработки и передачи. При этом максимально задействовать все органы чувств ребенка, что будет способствовать повышению качества образования, за счет формирования все-сторонне развитой личности, готовой к приобретению нового опыта.

Эти технологии являются одним из способов коммуникации, условием человеческой активности. Следовательно, их использование приводит к повышению качества образования – совершенствованию методики обучения: повышение мотивации обучающихся, экономии учебного времени, более глубокому усвоению материала, за счет воздействия сразу на несколько органов чувств, организации учебных занятий через локальную сеть, внедрение дистанционного и электронного обучений.

Список использованной литературы:

1. Андресен Бент. Б. Мультимедиа в образовании: специализированный учеб. курс: [пер. с англ.] / Бент. Б. Андресен, Катя Ван Ден Бринк. – 2 – е изд. ; испр. и доп. – М.: Дрофа, 2007. – 221 с.
2. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
3. Захарова И. Г. Информационные технологии в образовании: [учебное пособие для высших педагогических учебных заведений] / И. Г. Захарова. – М.: Академия, 2003. – 188 с.
4. Киселев Г.М., Бочкова Р.В. Информационные технологии в педагогическом образовании: учебник / Киселев Г.М, Бочкова Р.В. – М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2012. – 306 с.
5. Смолянинова О. Мультимедиа для ученика и учителя / О. Смолянинова // Информатика и образование. – 2002. – № 2. – С. 48 – 54.
6. Федоров А.В. Медиаобразование в педагогических вузах: Методические материалы и программы учебных курсов для педагогических вузов для специализации 03.13.30 («Медиаобразование») / Федоров А.В. – Таганрог, 2003. – 24 с.

РУХИ ЯК СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ НАВИЧОК ВИКОНАННЯ ФІЗИЧНИХ ВПРАВ

Ключові слова: навички, рух, фізичні вправи.

Keywords: skills, movement, exercise.

Сучасний ритм життя висуває певні вимоги щодо фізичної підготовленості студентів, оскільки останні десятиліття характеризуються різким зниженням здоров'я підростаючого покоління. Причиною цього стали зовнішні фактори, що безпосередньо впливають на внутрішній стан особистості. На тлі цих чинників гостро постає питання фізичної підготовки молоді. Саме тому, під час навчання студентів викладачі повинні приділяти великої уваги їх фізичному вихованню. Таке виховання вимагає, насамперед, формування та вдосконалення у студентів певної системи рухових навичок, необхідних для виконання тих чи інших фізичних вправ.

На уроках фізичного виховання проблемі формування й вдосконалення рухових навичок студентів відводиться певне місце. Основними структурними компонентами навичок виконання фізичних вправ є рухи. Така думка простежується у працях М. Бернштейна. Автор, виходячи з теорії побудови рухів, визначає навички як складну багаторівневу структуру, яку складають головний і фонові рівні, головні та допоміжні ланки (тобто рухи) [1, 165-169].

На думку С. Рубінштейна, рухи, виступаючи компонентами дій, стають, також, функцією від таких складних психічних процесів як: сприймання ситуації, передбачення результатів, усвідомлення дії тощо [5, 20]. На основі цього можна стверджувати, що мислення займає важливе місце у відтворенні рухів, оскільки перераховані автором психічні процеси виступають як структурні компоненти розумової діяльності особистості.

У психофізіологічній науковій літературі рухи поділяють на довільні та мимовільні. Першим, хто зробив спробу проаналізувати й обґрунтувати цю класифікацію був І. Сеченов. У своїх наукових працях він висловив думку щодо рефлекторності довільних рухів. Вважаючи, що підпорядковуватися волі можуть лише ті рухи, які супроводжуються відображеними у свідомості відчуттями, І. Сеченов наголошував на тому, що стимулом для відтворення цих рухів виступають життєві потреби. Ці потреби розглядаються ним як основний фактор розвитку довільної діяльності (чуттєве збудження → психічний акт → м'язові скорочення → рухи). Автор вважав, що довільні рухи виникають тільки тоді, коли на основі відчуттів виникають певні асоціації та формуються уявлення. На його думку, до довільних рухів слід відносити ті, які підлягають вправам під впливом життєвих умов, тобто заучені рухи. Що стосується волі, то вона присутня тільки на початку і в кінці акту, а самі рухи протікають без її участі.

Продовжувачем теорії І. Сеченова був І. Павлов, який зводив усі довільні рухи до умовно-рефлекторних реакцій. Проте, його погляди на цю проблему підлягають

критиці з боку сучасних науковців, оскільки в управлінні цими рухами певне місце займає й свідомість. На думку О. Запорожця, довільні рухи детермінуються умовами існування. За допомогою відображення образу цих умов і реалізується детермінація довільних рухів [2, 228-234]. Втім, Є. Ільїн вважає, що довільна регуляція не може бути відокремлена від мимовільної [3, 58]. Натомість, процентне співвідношення довільних і мимовільних рухів змінюється в залежності від рівня, до якого ці рухи відносяться. Так, чим нижчий рівень, тим більший процент присутніх у ньому мимовільних рухів (М. Бернштейн).

В сучасній науці виокремлюють такі основні види рухів, як забезпечення пози (рухи пози), локомоції (переміщення тіла і його частин), міміка і пантоміміка, семантичні рухи (жести, які є носіями певного значення), мова, робочі рухи, що відносяться до професійної діяльності.

Робочі рухи мають механічну, фізіологічну та психологічну характеристики. Механічна обумовлюється траєкторією, швидкістю, темпом, ритмом і силою, фізіологічна пов'язана з енергозатратами, а психологічна визначається умовами, в яких ці рухи виконуються (К. Платонов).

Отже, під час формування рухових навичок на уроках фізичного виховання викладачі повинні враховувати дані характеристики робочих рухів, оскільки з вищевикладеного матеріалу можна зробити висновок стосовно того, що саме рухи є головною структурною одиницею дій, які по завершенні процесу автоматизації переходять у навички.

Література

1. Бернштейн Н. А. Физиология движений и активность / Николай Александрович Бернштейн; под ред. акад. О. Г. Газенко. – М.: Наука, 1990. – 494 с.
2. Запорожец А. В. Избранные психологические труды: в 2 т. / Александр Владимирович Запорожец. – М.: Педагогика, 1986. – Т. 2: Развитие произвольных движений. – 1986. – 296 с. – (Труды д. чл. и чл.-кор. АПН СССР).
3. Ильин Е. П. Психомоторная организация человека: учеб. [для вузов] / Евгений Павлович Ильин. – СПб.: Питер, 2003. – 384 с. – (Серия “Учебник нового века”).
4. Матвеев А. П. Методика физического воспитания с основами теории: учеб. пособ. [для студ. пед. ин-тов и учащихся пед. уч-щ] / А. П. Матвеев, С. Б. Мельников. – М.: Просвещение, 1991. – 191 с.
5. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии: в 2 т. / Сергей Леонидович Рубинштейн. – М.: Педагогика, 1989. – Т. 2. – 1989. – 328 с. – (Труды д. чл. и чл.-кор. АПН СССР).

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ІСТОРІЇ

Ключові слова: проект, технологія, метод, навчання.

Keywords: project, technology, method, teaching.

Сучасна концепція освіти направлена на створення умов для здобуття професійних, інтегрованих знань молодим поколінням. Держава націлює на виховання різнобічно розвинутої людини, компетентного спеціаліста, здатного вирішувати суспільно значимі та професійні завдання. Ця доктрина вимагає урізноманітнювати та вдосконалювати методи і прийоми навчання. На чільне місце виходять інформаційно-комунікативні та інтерактивні методи навчання, які дозволяють студенту під контролем викладача здобувати знання самостійно. Одним із таких методів є метод проектів.

Сучасне життя потребує активної творчої особистості. Виховати її можна лише впроваджуючи у педагогічну практику стратегії розвитку критичного мислення. Завдання цієї стратегії полягає у «пробудженні свідомості» людини з метою усвідомлення реалів, що її оточують. Такий підхід нерозривно пов'язаний із застосуванням активних та інтерактивних технологій (проблемна лекція, парадоксальна лекція, евристична бесіда, пошукова лабораторна робота, розв'язання ситуаційних задач, колективно-групове навчання, ситуативне моделювання тощо). Ці технології можуть бути використані на різних етапах уроку.

Теоретичні дослідження у сфері методики викладання історії, вимагають пошуку нових підходів організації навчального процесу. Одним із нововведених нетрадиційних методів і форм організації навчання є метод проекту, застосування якого дозволяє провести глибоке вивчення цікавих та корисних тем для усвідомлення студентами навколишнього світу. Проекти можуть включати рольові ігри, конструювання, охоплювати різну тематику навчального курсу [2]. Виокремлюють такі типи проектів, а саме:

- соціальні проекти (пов'язані з проблемами місцевих громад);
- рольові ігри (моделювання ситуацій, що відтворюють конкретний час і місце історичних подій);
- конструювання та дизайн (базуються на моделі реальної ситуації, вимагають вирішення конкретної проблеми);
- телекомунікаційні проекти (передбачають використання мережі Інтернет);
- веб квест (дослідницька діяльність в мережі Інтернет з метою пошуку, засвоєння та інтеграції знань).

Метою проектного навчання є створення умов, які сприяють самостійному знаходженню інформації, набуттю знань, комунікативних умінь, розвитку дослідницьких компетенцій тощо. Методика організації проектної діяльності включає: постановку проблеми, формулювання мети і поетапних задач, визначення масштабів

роботи, засобів і методів досягнення цілі, формулювання гіпотези та ідеї її реалізації, вибір виконавців проекту і розподіл обов'язків між ними [5; 6].

Проектування на уроці розподіляється на такі етапи, а саме:

– початковий (розробка основних ідей, констатація вивченості проблеми, збір і аналіз даних, обґрунтування актуалізації, формулювання гіпотези);

– етап розробки (вибір виконавців, формування команди, розподіл обов'язків, планування роботи, розробка змісту етапів, визначення форм і методів керування і контролю, корекція з боку педагога);

– реалізація проекту (інтегрування й акумулювання всієї інформації з урахуванням теми й мети, підготовка науково-графічного матеріалу, розробка аудіо-відео ряду проекту, контроль і корекція проміжних результатів, координація роботи студентів);

– завершення проекту (захист проекту в групі, загальноучилищній конференції, оцінка і підведення підсумків, обговорення результатів проекту).

Отже, проектний метод на уроці – це, перш за все, багатофункціональна діяльність студентів, у ході здійснення якої відбувається оволодіння оперативними знаннями, а також спонукання до виявлення інтелектуальних здібностей, моральних і комунікативних якостей, здатності до самоосвіти й самоорганізації. Сучасна концепція освіти спрямована на особистісно-орієнтоване навчання студентів, яке нерозривно пов'язане із застосуванням подібних нових педагогічних технологій, зокрема проектних.

Література

1. Баханов К.О. Інноваційні системи, технології та моделі навчання історії в школі / К.О. Баханов: [монографія]. – Запоріжжя: Просвіта, 2004. – 328 с.
2. Богин В.Г. Новые технологии: возможности и результаты / В.Г. Богин. – М.: Педагогика, 2002. – С. 43-61.
3. Вяземский Е.Е. Теория и методика преподавания истории: Учеб. [для студ. высш. учеб. заведений] / Вяземский Е.Е., Стрелова О.Ю. – М.: ВЛАДОС, 2003. – 384 с.
4. Гончаренко С.У. Интеграция научных знаний и проблема змісту освіти / С.У. Гончаренко // Постметодика. – 1994. – №2(6). – с. 2–4.
5. Малькова З.А. Современная школа и педагогика в капиталистических странах: Учеб. пособие [для пединститутов] / Малькова З.А., Вульфгон Б.Л.. – М.: Просвещение, 1975. – 268 с.
6. Фіцула М.М. Педагогіка: Навч. посіб. / М.М. Фіцула. – К.: «Академія», 2000. – 544 с.

Шерудило А.В.

аспірант кафедри педагогіки
та менеджменту освіти
Глухівського національного
педагогічного університету
ім. О. Довженка

ХАРАКТЕРИСТИКА СТРУКТУРИ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ ВИШІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ДИТЯЧИХ ОЗДОРОВЧИХ ТАБОРАХ

Ключові слова /Keywords: педагогічні умови/ pedagogical conditions, інноваційні технології/ innovative technologies, готовність майбутніх учителів/ readiness of future teachers, дитячі заклади оздоровлення та відпочинку/ children's institutions of rehabilitation and recreation.

Реформування системи освіти України в умовах інформаційного, глобалізованого суспільства актуалізує проблему підвищення якості освіти, основним шляхом вирішення якої є активне впровадження в теорію та практику педагогічних нововведень, що зумовлює необхідність здійснення інноваційної педагогічної діяльності, успішність якої залежить від сформованості готовності вчителя до інноваційної діяльності, що мобілізує особистість на створення інновацій, їх освоєння й використання. Формування готовності майбутніх учителів до використання інноваційних технологій у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку – це складний багатоаспектний процес, що залежить від комплексу педагогічних умов, які забезпечують реалізацію усіх її компонентів.

Аналіз наукової літератури засвідчив, що окремі аспекти інноваційної діяльності педагога висвітлено в сучасних педагогічних дослідженнях українських науковців: філософські (І. Зязюн, О. Остапчук та ін.), психологічні (І. Бех, Т. Гальцева, С. Лубянська та ін.), педагогічні (А. Вірковський, І. Дичківської, О. Дубасенюк, О. Козлова, К. Макогон та ін.), історичні (І. Аносов та ін.), соціокультурні (І. Гавриш, М. Романенко та ін.), предметно-методичні (О. Ковальчук, І. Манькусь, Л. Мельник та ін.).

Питаннями визначення структури педагогічних умов у вивченні різних аспектів інноваційної педагогічної діяльності займалися такі дослідники: О. Балагуєва, Н. Ковальова, Л. Ковальчук, І. Піскарьова, О. Рудой, Е. Хачатрян. Педагогічні умови, які забезпечують формування готовності студентів до роботи в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку обґрунтовані в дисертаційних дослідженнях Н. Олійник, С. Цуприк, Н. Четвергової. Не вивченими залишаються такі аспекти проблеми, як педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів до використання інноваційних технологій в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку.

Отже, метою нашого наукового пошуку є обґрунтування педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів до використання інноваційних технологій у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку.

Процес формування готовності майбутніх учителів до використання інноваційних технологій у ДЗОВ є неможливим без створення й виконання певних умов, від яких залежать результативність і ефективність його протікання, та які впливають на якість підготовки майбутніх фахівців. Це підтверджується і висловленням Ю. Бабанського, що ефективність педагогічного процесу закономірно залежить від умов, у яких він проходить [1]. Цей факт спонукав нас до наукового обґрунтування педагогічних умов, які забезпечували б ефективне формування готовності майбутніх учителів до використання інноваційних технологій в ДЗОВ.

У словнику-довіднику з професійної педагогіки визначено «педагогічні умови» як обставини, від яких залежить та відбувається цілісний продуктивний педагогічний процес професійної підготовки фахівців, що опосередковується активністю особистості, груп людей [2, с. 243].

Виходячи з того, що під готовністю майбутнього педагога до використання інноваційних технологій у ДЗОВ ми розуміємо інтегровану якість особистості, що характеризується наявністю і певним рівнем сформованості мотиваційного, когнітивного, операційного та оцінного компонентів у їх єдності, яка виявляється в прагненні та здатності здійснювати всі види діяльності в умовах ДЗОВ [3, с.76]. Під педагогічними умовами, у рамках нашого дослідження, розуміємо обставини, в яких організовується та проводиться робота у напрямі формування мотиваційного, когнітивного, операційного, оцінного компонентів готовності майбутніх учителів до використання інноваційних технологій у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку, так і чинники, які на неї впливають. А тому до цієї категорії можна віднести все, що здійснюється під керівництвом викладачів і впливає на оволодіння студентами інноваційною технологією.

На основі аналізу психолого-педагогічної, методичної літератури з теми дослідження, вивчення особливостей професійної підготовки майбутніх вчителів було визначено педагогічні умови формування готовності майбутніх вчителів до використання інноваційних технологій у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку.

Перша педагогічна умова – *розвиток мотивації необхідності використання інноваційних технологій*.

Реалізації означеної педагогічної умови сприяє: поєднання групових та індивідуальних форм навчальної діяльності; співвіднесення навчального матеріалу з майбутньою необхідністю використання інноваційних технологій під час проходження навчально-виховної практики в ДЗОВ; моделювання ситуацій, які вимагають підтримки або спонукання до діяльності; ознайомлення з майбутньою педагогічною практикою; ознайомлення з вимогами, які висуваються до знань, умінь і якостей особистості сучасного педагога організатора ДЗОВ; створення уявлень про педагога-організатора ДЗОВ, усвідомлення ближніх і кінцевих цілей професійного навчання; формування ціннісних орієнтацій, що пов'язані з професійною діяльністю в ДЗОВ.

Друга педагогічна умова – *систематизація знань і умінь використання інноваційних технологій в процесі вивчення спецкурсу «Інноваційні технології в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку»*.

У практиці педагогічного ВНЗ підготовка студентів роботи в ДЗОВ на різних рівнях навчання під час викладання дисциплін психолого-педагогічного циклу. Зважаючи на те, що мета навчання окремих дисциплін не передбачає комплексного фор-

мування і розвитку готовності до використання інноваційних технологій, то вихід із такої ситуації вбачаємо у впровадженні в навчально-виховний процес спецкурсу «Інноваційні технології в ДЗОВ».

Наступна педагогічна умова – *удосконалення умінь та навичок використання інноваційних технологій у «Школі інноваційної вожатської майстерності».*

Наші дослідження спрямовані на вдосконалення спеціальної практичної підготовки студентів до виховної роботи у дитячих оздоровчих закладах різних типів у позааудиторний час через організацію діяльності «Школи інноваційної вожатської майстерності». Заняття школи передбачають опанування специфікої використання традиційних форм виховної роботи й особливостями використання інноваційними технологіями в ДЗОВ.

Четверта педагогічна умова – *цілеспрямоване формування у студентів готовності до використання інноваційних технологій в ДЗОВ під час проходження навчально-виховної педагогічної практики в ДЗОВ.*

З метою логічного завершення формування готовності до використання інноваційних технологій у ДЗОВ були внесені зміни в процес практичної підготовки майбутніх учителів шляхом розроблення додаткових завдань до програми навчально-виховної практики в ДЗОВ: проаналізувати план-сітку роботи загону з метою виявлення колективних творчих справ, які вимагають використання інноваційних технологій; підготувати план-конспект колективної творчої справи, використовуючи інноваційні технології в ДЗОВ; розробити рекомендації щодо методики використання інноваційних технологій, які сприяли ефективній реалізації провідних завдань зміни.

Отже, нами обґрунтовані педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів до використання інноваційних технологій у ДЗОВ: посилення мотивації майбутніх учителів до використання інноваційних технологій в ДЗОВ; систематизація знань і умінь використання інноваційних технологій в процесі вивчення спецкурсу «Інноваційні технології в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку»; удосконалення умінь та навичок використання інноваційних технологій у «Школі інноваційної вожатської майстерності»; цілеспрямоване формування у студентів готовності до використання інноваційних технологій в ДЗОВ під час проходження навчально-виховної педагогічної практики в ДЗОВ. Перспективи подальших досліджень полягають у визначенні змісту та засобів реалізації означених педагогічних умов.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабанский Ю. К. Оптимизация учебно-воспитательного процесса / Ю. К. Бабанский. – М. : Просвещение, 1982. – 192 с.
2. Словник-довідник з професійної педагогіки / [ред.-упоряд. А. В. Семенова]. – Одеса : Пальміра, 2006. – 272 с.
3. Шерудило А.В. Стан готовності майбутніх учителів до проходження навчально-виховної практики в літніх оздоровчих таборах / Проблеми підготовки сучасного вчителя: зб. наук. праць Уманського державного педагогічного університету ім. П. Тичини / [ред.кол.: Побірченко Н. С. (гол. ред.) та ін.]. – Умань: ФОП Жовтий О.О., 2014. – Випуск 9. – Частина 2. – 352с. – С.74 – 80.

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ РИТОРИКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІЗ ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА

Ключові слова: дистанційна освіта, дистанційне навчання, технологія навчання, риторика, майбутні фахівці із документознавства та інформаційної діяльності.

Key words: distance education, distance teaching, teaching technology, rhetoric, specialists to be in documentary studies and information activities

Поряд із уже зарекомендованими традиційними формами навчання (денною, заочною), не так давно з'явилася дистанційна освіта. Така форма навчання є найбільш прийнятною з точки зору економії фінансового й часового ресурсів. Порівняно з іншими формами освітньої діяльності дистанційне навчання здатне задовольняти потреби широкого кола споживачів освітніх послуг.

У Концепції розвитку дистанційної освіти в Україні та Положенні про дистанційне навчання закладено основні понятійні елементи дистанційного навчання [3; 4].

Як свідчить аналіз наукової літератури з проблем дистанційного навчання (праці О. Андреева, І. Байрона, В. Кухаренко, Ж. Садовські, В. Химинець та ін.), означена система передбачає дещо інше розуміння змісту навчання, ролі викладача й студента у цьому процесі, їхніх взаємовідносин; обладнання робочих місць.

У плануванні дистанційних курсів дослідники особливу увагу приділяють використанню мережі Інтернет. Роль викладача при цьому зводиться до розв'язання таких завдань: розробити мережевий навчально-методичний комплекс й організувати навчальний процес з його допомогою. Ключовим моментом організаційної діяльності, на думку О. Андреева, є вибір виду занять, яких на сьогодні налічується 13: лекції (аудіо, відео, слайд-лекція, текстова); консультації (індивідуальні, групові, електронна пошта, аудіо тощо); семінари (аудіоконференція, відеоконференція, епістоконференція); проекти (групові, індивідуальні, дослідницькі, творчі, інформаційні); лабораторно-практичні заняття; індивідуальні (домашні) завдання (есе, реферати, науково-пошукові завдання тощо); тестування; екзамени чи заліки; ігри; ситуаційні вправи; навчальні науково-дослідні роботи; практика; екскурсії [1].

Перевагами і принциповими відмінностями дистанційного навчання дослідники вважають асинхронність, доступність інформації, зменшення соціальної дистанції, особистісну продуктивну діяльність студентів, інтеграцію інформаційних і педагогічних технологій тощо. Якість навчання, на думку В. Кухаренко, гарантують його ключові характеристики (заохочення контактів між студентами і викладачем; розвиток співробітництва студентів; використання активних засобів навчання; швидкий зворотний зв'язок; ефективне використання часу; висока мотивація; врахування здібностей студентів та використання індивідуальних маршрутів навчання) [2].

Оскільки дистанційне навчання називають технологією XXI століття, основними його рисами вважаємо особистісний підхід, креативність і телекомунікативний характер. А. Хуторський вбачає специфіку дистанційного навчання насамперед у таких завданнях:

1) підвищення активної ролі студента в особистому навчанні (у формулюванні освітніх цілей, виборі домінуючих напрямів, форм і темпів навчання в різноманітних освітніх галузях);

2) різке збільшення обсягу доступних освітніх масивів, культурно-історичних досягнень людства, доступ до світових культурних і наукових надбань для дітей з будь-якого населеного пункту, де є телезв'язок;

3) можливість студента спілкуватися з педагогами-професіоналами, з однодумцями; консультиватися у висококваліфікованих фахівців незалежно від їх територіального розташування;

4) збільшення евристичного складника навчального процесу завдяки застосуванню інтерактивних форм занять, мультимедійних навчальних програм;

5) комфортніші, порівняно з традиційними, умови для творчого самовираження студента, можливість демонстрації продуктів діяльності для всіх, широкі експертні можливості оцінювання творчих досягнень;

6) можливість змагання з великою кількістю однолітків, що проживають у різних містах і країнах, за допомогою участі в дистанційних проектах, конкурсах, олімпіадах [6, 347-348].

Отже, визначальними характеристиками дистанційної освіти є гнучкість, модульність, паралельність, можливість одночасного спілкування великої кількості студентів, економічність, технологічність, доступність освіти, інтернаціональність, нова роль викладача, позитивний вплив на студента, підвищення якості освітнього процесу.

Якість процесу навчання і формування пізнавальної самостійності студентів залежить насамперед від активізації діяльності викладача, її творчого спрямування. Об'єктами керування в цих умовах є студент, інформація, процес пізнавальної діяльності, у тому числі спілкування в навчанні. До засобів керування уналежнюємо умови передачі інформації, методи навчання, організаційні форми навчання. Метою керуваної діяльності вважаємо сформовані пізнавальну самостійність і активність.

У реалізації завдань дистанційного навчання риторики майбутніх фахівців із документознавства та інформаційної діяльності беремо за основу дидактичні принципи, розроблені А. Хуторським та І. Сергієнком: пріоритету діяльнісного змісту над інформаційним; креативного характеру навчальної діяльності; індивідуальної освітньої траєкторії студентів у відкритому освітньому просторі; відповідності освітніх процедур телекомунікаційним формам і технологіям; відкритої комунікації щодо створюваної дистанційними студентами освітньої продукції; пріоритету діяльнісних критеріїв оцінювання результатів дистанційного навчання перед інформаційним; гнучкості й динамічності; врахування стартового рівня освіти; свободи вибору змісту освіти; модульності; інтерактивності; економічної ефективності і доступності різним категоріям населення; інтенсифікації [5, 31-38; 6, 355-357].

У структурі дистанційного курсу риторики вважаємо за доцільне виділити такі елементи: вступ, навчальна програма, навчальні матеріали, методичні рекомендації

дації, зворотний зв'язок, результат. Складниками вступної (підготовчої) частини є загальні відомості про курс, мета, завдання, структура, вимоги до знань і вмінь, інформація з навчального плану (загальна кількість годин, форма контролю). Важливим компонентом є перелік тем і навчальних елементів (підручників, словників, текстів, збірників вправ і завдань, журналів, додаткових матеріалів, тестів, анкет, зовнішніх інформаційно-довідкових матеріалів, інших засобів навчання). Методичні рекомендації можуть бути представлені як окремі посібники або як коментарі до певного виду виконуваних робіт.

Зворотний зв'язок пропонуємо здійснювати за допомогою електронної пошти (e-mail), електронної бесіди (chat), форуму (forum), розсилання листів (listserv) тощо. Основна функція зворотного зв'язку – з'ясувати особливості навчальної діяльності, способи розв'язання проблем, обмін думками щодо вдосконалення окремих елементів тощо. Зворотний зв'язок виконує функції інформування студента про припущену помилку; надання допомоги для її виправлення; посилення мотивації за допомогою аналізу діяльності студента й обговорення її результатів; вирівнювання навчальної траєкторії з метою оптимізації процесу навчання.

Результатом вважаємо досягнутий рівень компетентності, здобуті знання, уміння і навички, підтвердженні заліковою або екзаменаційною оцінкою. Об'єктом контролю у дистанційному курсі є продуктивність роботи студентів у форумі, чатах, якість проходження електронного тестування, виконання практичних завдань. Правильно організована система контролю знань і вмінь студентів поліпшує керування процесом навчання, гарантує налагодження зворотного зв'язку і досягнення поставлених цілей. Найбільш поширеним методом оцінювання для дистанційної форми вважаємо тест. Ефективними також є різні види творчих завдань і проектів. З метою стимулювання активності пропонуємо використовувати систему заохочувальних балів (за активність, оригінальність, творчий підхід, правильне, багате, образне мовлення тощо).

Важливу роль у системі дистанційного навчання риторики відводимо спілкуванню. Нові функції викладача (координування пізнавального процесу, коригування навчальної дисципліни, консультування студентів під час складання ними індивідуального навчального плану, керування навчальними проектами тощо) і студентів сприяють формуванню комунікативних умінь і навичок, а також активізують та надають нового змісту таким видам спілкування:

1) спілкування з викладачем (тьютор толерантно, доступно і професійно консультує; керує процесом пізнавальної діяльності, надає інформаційну і психологічну допомогу);

2) спілкування зі студентами (пізнавальне, пошукове, проблемне спілкування; обмін інформацією, аналіз власних досягнень і досягнень іншого, оцінювання якості розуміння навчальної інформації й умінь її застосовувати на практиці);

3) дискусійний форум (вільне висловлювання точок зору і рівноправність доступу до їх обговорення; викладач керує перебігом дискусії, а студент навчається керувати емоціями, застосовувати різні прийоми впливу і переконання, демонструвати рівень особистої підготовки);

4) рольове спілкування (презентація оригінальних проектів, ситуаційний метод часто передбачає виконання різних ролей: учасника, промовця, слухача, рецен-

зента, учителя, учня, що сприяють формуванню професійно і життєво необхідних навичок);

5) звітування (формує у студентів навички говорити чітко, лаконічно, логічно, змістовно, переконливо, ґрунтовно і ґрамотно; почерговість звітів-монологів і звітів-діалогів).

У дистанційному навчанні риторики надаємо перевагу трьом основним технологіям: кейс-технології, відео-технології (ґрунтується на використанні відео-лекцій, тренінгів із консультаціями викладача) і мережевої технології (використання мережі Інтернет для забезпечення студентів навчально-методичними матеріалами та реалізація інтерактивної взаємодії між викладачем і студентом). Такий вибір, на наш погляд, цілком умотивований, враховує специфіку системи навчання і сприяє реалізації поставлених завдань.

Цікавими для вивчення і впровадження в навчальну діяльність майбутніх документознавців вбачаємо розроблені вченими (О. Карпенко, В. Кривова, С. Лук'янов, А. Жилиєв) дослідницькі, ігрові, практико-орієнтовані та творчі проекти організації діяльності студентів у системі дистанційної освіти.

Підводячи підсумок, зазначимо, що дистанційне навчання як активний індивідуальний і соціокультурний процес значно розширює можливості особистісного розвитку студента, сприяє формуванню загальних і професійних компетенцій, навичок самоорганізації і самонавчання, створює умови для варіювання й удосконалення навчальних курсів, якісного й ефективного навчання.

Список використаних джерел

1. Андреев А. А. Игра как организационная форма обучения через Интернет [Электронный ресурс] / Александр Александрович Андреев // Интернет-журнал «Эйдос». – Режим доступа: <http://www.eidos.ru/journal/2006/0822-14.htm>.
2. Кухаренко В. М. Дистанційне навчання: навч.-методич. посіб. / Володимир Миколайович Кухаренко. – К.: Комп'ютер, 2007. – 128 с.
3. Про затвердження Концепції розвитку дистанційної освіти в Україні: Постанова МОН України від 20 груд. 2000 р. – Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html>
4. Про затвердження Положення про дистанційне навчання: Наказ Міністерства освіти і науки України від 21 січ. 2004 р. № 40. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0464-04>
5. Сергиенко И. В. Дидактический подход к реализации системы дистанционного обучения / И. В. Сергиенко // Инновации в образовании. – 2005. – № 1. – С. 29–39.
6. Хуторской А. В. Дидактическая эвристика. Теория и технология креативного обучения / Андрей Викторович Хуторской. – М.: МГУ, 2003. – 416 с.

Ремзі Ірина Владленівна

кандидат педагогічних наук, доцент;

Заря Лариса Олександрівна

кандидат педагогічних наук, викладач,

Харківська гуманітарно-педагогічна академія

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Анотація. У статті розглянуті особливості управління інноваційними процесами у вищих навчальних закладах. З'ясовано, що використання новітніх педагогічних та інформаційних технологій у вищій школі дозволить перевести управління вищим навчальним закладом на абсолютно новий технологічний і управлінський рівень.

Ключові слова: управління інноваційними процесами, педагогічні та інформаційні технології, студенти вищих навчальних закладів.

Abstract. The management of innovation processes in higher education are described in this article. It is established that the use of innovative pedagogical and informational technologies in higher schools allows to bring the management of higher establishments on the absolutely new technological and management level.

Key words: management of innovation process, pedagogical and informational technologies, high school students.

Управління інноваційними процесами у вищих навчальних закладах орієнтоване на створення нових схем і механізмів освітнього менеджменту. Тільки управління інноваціями на базі стратегічного планування здатне забезпечити поступальний розвиток, його активну поведінку на ринку освітніх послуг і конкурентоспроможність вищого навчального закладу [1].

Актуальність проблеми цілісного бачення сучасних знань та інновацій у молодих фахівців не викликає сумнівів. Однак формулювання концепції і цілей інноваційної освіти зараз явно недостатньо. Назріла необхідність переходу до вирішення інституційних проблем розвитку інновації, темпи і характер якої залежать від професорсько-викладацького складу, керівництва вищого навчального закладу та від специфічного менеджменту їх відносин [3].

Інноваційна діяльність передбачає цілий комплекс організаційних, наукових, технологічних, фінансових заходів, які в сукупності призводять до інноваційних результатів. Головне завдання керівництва вищої школи в процесі управління інноваціями – домогтися мінімального відхилення від заданої лінії інноваційних змін, оскільки об'єктом будь-якого педагогічного процесу, в тому числі і інноваційного розвитку є молодь.

Метою нашого дослідження є визначення загальних тенденцій розвитку освіти та нових педагогічних технологій у вищій школі.

Напрями розвитку вищої школи виділяються, виходячи з актуальних і перспективних вимог до неї. Загальні і приватні цілі розвитку визначаються у вигляді проекту майбутнього вищого навчального закладу. Виробляються детальні плани

реалізації інноваційного проекту, які потребують певної зміни всього колективу, а також значної кількості часу для підготовки як студентів, так і педагога. Починати потрібно з поступового використання новітніх технологій, якщо ви або студент з ними не знайомі. Можна розробити спеціальний план поступового впровадження цих технологій. Краще ретельно підготувати кілька інноваційних занять у навчальному році, ніж часто проводити вже знайомі, підготовлені заходи [4].

У сучасному світі неможливо одній людині знати все навіть в окремій галузі знання. Студентам потрібні інші навички: думати, розуміти сутність речей, осмислити ідеї й концепції, вміти шукати потрібну інформацію і застосовувати її за конкретних умов. Саме цьому сприяють інноваційні технології [2]. Педагог завжди виступає в ролі організатора процесу навчання, лідера групи. Організація процесу навчання передбачає, наприклад, моделювання життєвих ситуацій – використання рольових ігор, спільне розв'язання проблем. Основними методами цього навчання є: самостійна робота, проблемні й творчі завдання, що розвивають творче мислення (часто домашні), питання студента до викладача і навпаки [5].

У результаті проведеного дослідження було встановлено, що дуже важливим є подолання опору з боку педагогічного колективу, щодо нововведень. На жаль, досить багато педагогів вважають, що будь-які перетворення тягнуть у собі загрозу їхнім особистим інтересам і посадам. Тому вони можуть робити все можливе, щоб перешкоджати перетворенням.

Слід визнати, що крім нових педагогічних технологій велику увагу необхідно приділяти також інформаційним технологіям, тому що розвиток вищого навчального закладу неможливий без якісного інформаційного обслуговування всіх категорій менеджерів. Використання останніх розробок у цій сфері дозволить перевести управління вищим навчальним закладом на абсолютно новий технологічний і управлінський рівень.

Таким чином, за результатами нашого дослідження можна зробити висновок, що управління інноваційними процесами є складним і відповідальним видом управлінської діяльності у вищому навчальному закладі. Воно вимагає від керівника закладу знань про управлінську діяльність в умовах інноваційного процесу, вміння планувати та організовувати контроль і регулювання цього процесу у вищому навчальному закладі.

Література

1. Даниленко Л. Менеджмент інновацій в освіті / Л. Даниленко. – К.: Шк. світ, 2007. – 120 с.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології / І. М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
3. Освітні технології: Навч. – метод. посіб. – К.: Видавництво А. С. К., 2003. – 255 с.
4. Приходько В. А. Впровадження новітніх технологій у вищій школі // Пост методика. – 2009. – № 2-3. – С. 114-118.
5. Феномен інновації: освіта, суспільство, культура: монографія / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Педагогічна думка, 2008. – 472 с.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ ДИСЦИПЛИНЫ «ИСТОРИЯ ИСКУССТВА»

Преподавание дисциплины «история искусства» на современном этапе обучения предполагает широкое использование информационно-коммуникационных технологий. Информационно-коммуникационные технологии (ИКТ) – это обобщающее понятие, описывающие различные методы обработки и подачи информации, ее подбор, хранение, обработку и презентацию. Основным техническим устройством ИКТ является компьютер, оснащенный программным обеспечением и средствами телекоммуникаций с размещенной на них информацией. Разнообразные формы и методы организации учебного процесса на основе ИТК активно применяются на кафедре Художественного образования МГГУ им М.А.Шолохова в процессе обучения дисциплины «истории искусства». Их использование предполагает наличие компьютерной грамотности (студенты, как правило, демонстрируют достаточно высокий уровень: умеют работать в различных программах, используют различные поисковые системы, ресурсы и возможности интернета). Для овладения знаниями, необходимых при разработке электронных учебных ресурсов, составления и проведения лекций, вебинаров в режиме on-line преподавательский состав проходит обучение на курсах «Подготовка педагога к работе дистанционно с использованием ЭОТ (на примере СДО moodle)». Они организованы на базе университета и позволяют вывести образовательный процесс на более современный, доступный и удобный, особенно для студентов заочной формы обучения, уровень. Обязательным условием окончания курсов является создания дистанционного курса кафедры, используя программный комплекс. Проведению виртуальных лекции, вебинаров и конференций предшествует большая работа преподавателя: готовятся рекомендации, проводятся индивидуальная работа со слушателями, составляется, наконец, текст лекций. Для дисциплины «История искусств» в данный момент разрабатываются на платформе Мулл электронный курс лекций: «Виды и жанры искусства». Он содержит следующие разделы: руководство пользователя, меню-содержание, блоки лекций, посвященных основным видам пластических искусств -архитектуре, живописи, графике, скульптуре, словарь терминов, список литературы. Программа обеспечивает последовательное изложение информации, сопровождающейся прикрепленными видеороликами, видеофильмами по теме обучения и быстрое перемещение по всему материалу курса. По каждой изучаемой теме лекции составляется тестовый материал, реализуемый в цифровых форматах. С помощью специального оборудования и программного обеспечения через интернет успешно проводятся аудио и видеоконференции. Участники конференций, виртуальных учебных занятий, вибенаров, консультаций имеют

возможность обсуждать различные проблемы искусства, общаясь с коллегами из разных точек мира, совместно обсуждать и находить ответы на различные вопросы в реальном режиме времени. Дистанционное обучение (чтение лекций, проведение вебинаров, конференций в режиме он-лайн) предоставляет студентам возможность самостоятельного индивидуального изучения материала.

В настоящее время на кафедре активно ведется разработка электронных образовательных ресурсов (ЭОР), предоставляющая возможность доступно осваивать и хранить материал дисциплины. Например, учебное электронное пособие «Живопись пленера», созданное доцентом кафедры А.В.Горматюк, в отличие от традиционной книги позволяют подавать материал в динамичной и более удобной форме. Тематика дипломных и магистерских работ кафедры также демонстрирует желание студентов разрабатывать в качестве дипломного проекта новые ЭОР по истории искусств и другим дисциплинам художественного цикла. Например, в 2015-2016гг. были защищены ряд магистерских диссертаций в рамках программы «Инновации и художественные технологии». Например, Ракитиной Е.Н «Разработка ЭОР по истории Москвы в ракурсе архитектуры» (науч. рук. доц. Максимова Н.В.), Желваковой О.В. «Абстрактно-Изобразительное искусство 21 в. ЭОР» (науч. рук проф. В.Р.Мосина). Педагогические возможности компьютерных игр в художественном образовании раскрыты в магистерской диссертации Овсянниковой С.А. «Разработка и проектирование мультимедийного образовательного ресурса по программе «ДПИ и народные промыслы» (науч. рук. доц. Андреева Е.А). Тестирование как наиболее удобная форма контроля знаний учащихся средствами ИКТ обособлено в магистерской диссертации Клепиковой Л.В. «Школы и направления в современном отечественном и зарубежном дизайне». (науч.рук. доц. Старикова Н.М.)

Интернет-ресурсы, дающие широкие возможности для изучения дисциплины «Истории искусства», позволяют осуществить мгновенный доступ к мировым источникам информации для поиска необходимого материала (электронные библиотеки, база данных, образовательные порталы, информационные ресурсы музеев). Использование интернет-технологий во время самостоятельной работы студентов повышает уровень усвоения материала, делая процесс обучения более эффективным и успешным.

Преподаватель активно использует электронную почту для рассылки заданий и пересылки изучаемых материалов. Электронная почта позволяет проводить также оценку знаний и навыков студентами в процессе обучения.

Важной формой применения ИКТ для реализации программы по истории искусства. является составление презентаций, анимаций, сопровождающие студенческие доклады на практических занятиях, на защитах курсовых и дипломных проектов. Использование электронных презентаций формирует опыт общения с произведениями профессиональных художников и народных мастеров национальной и мировой художественной культуры и помогает подавать воспринимать материал более разнообразно и интересно.

Одной из форм информационных технологий является использование видеозаписей и телевидения. Видео пленки и средства ИКХ позволяют прослушивать лекции по истории искусств лучших специалистов в этой области, например, проводимые в наши дни на российском канале «Культура».

Таким образом, использование информационно-коммуникационных технологий в процессе изучения истории искусств на кафедре художественного образования МГГУ им М.А.Шолохова является составной частью учебно-познавательной деятельности на современном этапе. Не заменяя традиционные формы образования (чтение лекций, проведение семинарских и практических занятий, посещение музеев и т.д), а лишь их дополняя, применение ИКТ делает процесс обучения более модернизированным, соответствующим требованию времени, эффективным и позволяют создать новую информационно-образовательную среду как основу для совершенствования системы обучения дисциплины «истории искусства».

Голуб О. В.

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки
Бердянського державного
педагогічного університету

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО СТАНОВЛЕННЯ ПОЗАСИТУАТИВНО ОСОБИСТІСНОГО СПІЛКУВАННЯ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Молодший шкільний вік є важливим у становленні особистості дитини, бо саме тоді закладаються основи особистісного розвитку учнів початкової школи. На час вступу до школи у дитини мають бути розвинуті самоконтроль, трудові уміння і навички, рольова поведінка, вміння спілкуватися з людьми, Але на сьогодні психологи (В. Аверін, І. Бех, В. Давидов, М. Лісіна, Р. Овчарова та ін.) та вчителі-практики із сумом констатують, що у багатьох дітей не достатньо розвинена вища форма спілкування – позаситуативно-особистісна. Зміст такого спілкування виходить за межі певної ситуації взаємодії і стосується людських якостей, стосунків і вчинків. М. Лісіна зазначає, що таке спілкування – вирішальна умова подолання ситуативності в поведінці молодших школярів і становлення їх саморегуляції [3]. Тому учитель початкової школи в адаптаційний період для дитини має приділяти особливу увагу формуванню в першокласників позаситуативно-особистісного спілкування.

Так, учитель може запровадити різні форми виховної позакласної роботи з розвитку мовлення, але ми вважаємо, що найефективнішим буде гурток «Абетка спілкування» (50 занять, які проводяться 3 рази на тиждень), метою якого є формування здатності відчувати і розуміти себе й іншу людину, бачення себе у минулому, теперішньому та майбутньому, почуття самоповаги і домагання на визнання з боку інших людей («Я – гарний»), почуття приналежності до своєї статі та своєї самостійності у цій сфері («Я – хлопчик, чоловік» чи «Я – дівчинка, жінка») позаситуативно-особистісного спілкування, навичок самостійної діяльності, ініціативної активності і соціальної відповідальності.

Такий гурток для першокласників нами був організований в ЗНЗ №1 м. Бердянська Запорізької області. Характер занять залежав від індивідуальних особливостей та можливостей кожної дитини, адже саме така робота з нею – необхідна умова розвитку спілкування та збільшення її рівня самосвідомості. Основним принципом організації таких занять було випереджувальна ініціатива дорослого та особистісно-орієнтований підхід до учня.

Учитель має давати учню зразки спілкування, якими той ще не володіє. Головні труднощі при проведенні таких занять полягали в тому, щоб не просто демонструвати перед вихованцем більш досконалі та поки що недосяжні йому форми спілкування – пізнавального й особистісного, а вести дитину за собою, включати її в це спілкування, формуючи уміння ставити позаситуативні запитання. Заняття починалися з того рівня спілкування, якого вихованець вже досяг, тобто з того, що йому цікаво. Мета організованих занять полягала в тому, щоб досягти зрушень у самопіз-

нанні та спілкуванні дитини. Аналіз занять показав, що такий рух відбувається поступово, переходячи від констатації фактів до більш складних форм обробки інформації, навчаючи керувати своєю увагою, розвиваючи увагу, пам'ять, зосереджуючи «внутрішній погляд» на самопізнанні і розумінні інших людей.

Дітям пропонувалося «теоретичне» співробітництво в ході спільної бесіди. Від заняття до заняття в бесідах з вихованцями ми торкалися все більш складних та абстрактних тем, відштовхуючись від конкретних якостей окремих людей і доходячи до якостей, які властиві людям взагалі (дисциплінованість, організованість, самостійність, доброта, чесність, мужність тощо). Спілкування вихованця з дорослим розвивалося за трьома напрямками: тема висловлювань, рівень обробки інформації та ініціативність дитини.

Найбільш виразні зрушення спостерігались у тематиці повідомлень – зростає доля висловлювань позаситуативного характеру (13% на початку навчального року і 54% у кінці першого півріччя). Менше було у кількості ініціативних дій дітей (4% на початку навчального року і 16% у кінці першого півріччя) і також у рівні обробки інформації (5% на початку навчального року і 26% у середині навчального року).

Першокласники висловлювали свою думку з приводу різних ситуацій. Згодом вони розгортали вже цілі дискусії на теми «соціального» характеру, заглиблювалися в різні аспекти свого «Я», взаємин дітей, дорослих, висловлювали свої думки. Ми відмітили, що почала проявлятися ініціативність та виріс рівень обробки інформації. Після проведених занять дещо змінився і зміст самосвідомості вихованців. Зменшилась кількість дітей, що на запитання «Який я?» говорили тільки про свої зв'язки з дорослими – батьками, вчителем, не відчували себе як особистість; тепер вони виділяли значно більше позитивних і негативних рис, збільшилась кількість бажаючих покращити свою поведінку.

У висновку зазначимо, що становлення позаситуативно особистісного спілкування в учнів початкової школи буде найбільш ефективним, якщо спілкування між учителем та учнями буде спрямованим на розвиток свідомості та самосвідомості першокласників не тільки на спеціально організованих заняттях, але й у поведінці, різних видах діяльності (навчальній, ігровій, суспільно корисній).

ЛІТЕРАТУРА

1. Аверин В.А. Психология детей и подростков: учеб. пособ. / Вячеслав Афанасьевич Аверин. – СПб.: Изд-во Михайлова В.А., 1998. – 379 с.
2. Бех І.Д. Роль самопізнання у вихованні учнів // Початкова школа. – 1988. – №6. – С. 4–8.
3. Лисина М.И. Проблемы онтогенеза общения / Мая Ивановна Лисина. – М.: Педагогика, 1986. – 144 с.
4. Психическое развитие младших школьников: Экспериментальное психологическое исследование / Под ред. В.В. Давыдова. – М.: Педагогика, 1990. – 160 с.
5. Овчарова Р.В. Практическая психология в начальной школе / Р. В. Овчарова. – М.: ТЦ Сфера, 1998. – 240 с.

Кубанов Р. А.

кандидат педагогических наук, доцент,

член-корреспондент

Международной академии наук

педагогического образования,

член-корреспондент

Украинской академии акмеологии,

докторант кафедры педагогики Луганского

национального университета

имени Тараса Шевченко

(г. Старобельск, Украина)

СОЦИАЛЬНОЕ ПАРТНЕРСТВО КАК УСЛОВИЕ ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ

Ключевые слова: студенты, социальное партнерство, качество образования, практика студентов.

Key words: students, social partnership, the quality of education, the practice of students.

Современный мир профессии быстро меняется: меняется как сам перечень профессий, так и содержание профессиональной деятельности. Помочь человеку выбрать верную жизненную стратегию, овладеть механизмами эффективного построения карьеры, профессионального маршрута – главная задача образовательного учреждения. Одним из механизмов ее достижения является организация ВУЗом социального партнерства с внешней средой.

О. Богданова подчеркивает, что тенденции развития института образования как ключевого фактора, влияющего на качество человеческого ресурса, определяют обращение исследователей к категории социального партнерства как условия развития социального капитала в специфическом контексте регионального развития. При этом социальное партнерство определяется как создание локализованных сетей, представляющих интересы местного сообщества, образовательных институтов, рынка труда, бизнеса, государственных и негосударственных организаций, и согласованное принятие аргументированных решений. Целью социального партнерства является развитие и наращивание ресурсов для решения задачи востребованности образовательного результата на рынке труда [1, с. 88]. Нам представляется, что без эффективной системы сбалансированного разграничения ответственности – системы социального партнерства – решить главные задачи современной высшей школы невозможно, в частности, достижения высокого уровня качества образования выпускников.

Особое место среди слагаемых качества образования следует отнести социальному партнерству ВУЗа с предприятиями. Обычно, университет является многопрофильным образовательным учреждением, поэтому не может ориентироваться на стандарты подготовки кадров в одной какой-либо отрасли. В этом, без сомнения, есть своя сложность и в то же время – значительный потенциал развития.

Например, традиционно самым значительным направлением взаимодействия с предприятиями является организация производственной практики. Благодаря организации практики на ведущих передовых предприятиях происходит внедрение в профессиональную подготовку студентов передовых приемов и методов организации труда. Мониторинг удовлетворенности базами практик со стороны ВУЗа позволяет совершенствовать как сам этап отбора мест для прохождения практики, так и механизмы взаимодействия с организациями и предприятиями [2, с. 47].

Именно здесь, на производстве, идет закрепление и углубление знаний, полученных студентами и учащимися в процессе теоретического обучения, приобретение необходимых умений, навыков и опыта практической работы по изучаемой специальности, осваиваемой профессии. Предприятие предоставляет студентам в соответствии с получаемой специальностью или профессией для прохождения производственных практик рабочие места, с оплатой или без оплаты – в зависимости от направления подготовки и готовности обучающихся самостоятельно выполнять трудовые функции.

Таким образом, можно сделать несколько выводов:

Во-первых, социальное партнерство в системе высшего образования – это взаимодействие образовательных учреждений с субъектами и институтами рынка труда, государственными и местными органами власти. Мероприятия совместно с вышеперечисленными учреждениями способствуют формированию готовности выпускников ВУЗа к активным действиям на рынке труда; предоставляемые результаты мониторинга обеспечивают востребованность направлений профессиональной подготовки будущих специалистов.

Во-вторых, качество образования обеспечивается единством обучения и воспитания, профессионального и личностного роста, освоением общих и профессиональных компетенций в образовательном процессе, реальной профессиональной деятельности и в самостоятельном процессе жизнетворчества.

В-третьих, «образование через всю жизнь» – современный мировой тренд. Исходя из чего, выпускники современных ВУЗов с одной стороны, должны быть конкурентоспособными уже сейчас, а с другой стороны, – иметь мотивацию для продолжения образования в течение всей жизни. На деле показать необходимость и жизнеспособность именно этой образовательной стратегии невозможно без эффективной системы социального партнерства, демонстрирующей готовность профессиональной среды к инновациям, к обучению и переобучению персонала.

Литература

1. Богданова О. Е. Образовательное партнерство в зарубежных исследованиях: теория и практика / О. Е. Богданова // Вестник Томского государственного университета. – 2012. – № 358. – С. 87 – 93.
2. Качество профессиональной подготовки специалистов в колледже: теория и опыт реализации: коллективная монография / под общ. ред. М. А. Емельяновой. – М.: Гуманитар. изд. центр ВЛАДОС, 2012. – 200 с.